

בטאון קריית צא"י רמת אלחנן

בס"ד, אדר א' תשע"ז
גליון 308 - שנה 36

קול

ברמה

ניתן להשיג במייל: zo@actcom.net.il

הברכות שנברך בגאולה

מכון 'תורת הקרבנות' ליקט את כל הברכות שיתכן שנברך בעת בשורת הגאולה וביאת משיח צדקנו. לקט-הברכות נעשה על-מנת לעורר הלבבות, ולא כדי לפסוק הלכה בענין. לגזור ולשמור

מרן הגראי"ל שטינמן
התפעל מכוח-ההכרעה

■ מוסר-ההשכל שאפשר
ללמוד מקובי ז"ל

■ גדולי תורה בניחוס-אבלים
אצל רבי ניסן שוורץ

שר התורה והמלך

מעמד מרומם בחדרו של מרן הגר"ח קניבסקי, בביקורו של המלך האפריקני ■ הגר"ח בירך 'שנתן מכבודו לבשר ודם' ■ ואיזה פירוש התחדש בעקבות כך להגר"י זילברשטיין?

דמותו רבת-ההוד של הגאון מבנדין זצ"ל

הרופא סיפר שמרן הגר"ג
אדלשטיין מכין את השיעור
היומי במטבח

■ למי שייכים 100,000
הדולרים? סיפור מטלטל

הגר"י זילברשטיין הורה
לרופאים לפרסם בתקשורת
שהילד הוא יהודי

■ כולנו נחרדנו למשמע
התאונה המחרידה. ומה
אנחנו עושים בעקבות זה?

■ מזכיר הקיבוץ החילוני יזם
הקמת בית כנסת, וביום
חנוכת הבית - נפטר

"דביר" קדשו

מהפכת ה'אמן'

להתפלל לרפואת דוד בן חיה וגרשון בן חיה

הברכות בקבלת פני משיח

היות ולאחרונה פורסם בשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א כמה ברכות שצריך לברך בקבלת פני משיח צדקנו, אמרנו ללקט מדברי הפוסקים אלו ברכות ודאי יש לברך ובאלו יש ספק אם צריך לברכם, וסודרו בס"ד לפי סדר הדברים.

נ.ב. פשוט וברור כי אין למוחקר על הדברים למעשה, ואין לברך שום ברכה לפני שתתברר ההלכה לאשורה.

הברכות בשמיעת בשורת הגאולה

על בשורת הגאולה ושאר שמועות טובות (תחיית המתים, קיבוץ נדחי ישראל ובנין בהמ"ק), יש לדון אם צריך לברך שהחיינו או הטוב והמטיב.

א. פְּרוּך אֵתָהּ ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיָּמָנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְזִמְנָהּ הַזֶּה:

או

פְּרוּך אֵתָהּ ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַטּוֹב וְהַמְּטִיב:

יש שכתב לברך ברכת אשר גאלנו מגלות המר הזה וכו' בא"י גואל ישראל כמו בליל פסח^א. ומשמע מדבריו שכך נוסח הברכה:

ב. פְּרוּך אֵתָהּ ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר גָּאֵלָנוּ מִגְלוֹת הַמָּר הַזֶּה וְנִוְדָה לָךְ שִׁיר

חֲדָשׁ עַל גְּאוּלְתָּנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשָׁנוּ. פְּרוּך אֵתָהּ ה' גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

יש שכתב שיום ביאת המשיח יקבע ליום טוב ויש לקדש בו קידוש היום [ולא נתברר מהו נוסח הקידוש], ולאחר מכן לברך ברכת שהחיינו על היום^ב.

ג. פְּרוּך אֵתָהּ ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיָּמָנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְזִמְנָהּ הַזֶּה:

^א בשו"ע או"ח סי' רכ"ב סעיף א' על שמועות טובות לו לבדו מברך שהחיינו, ואם הן טובות לו ולאחרים מברך הטוב והמטיב. וכשמברך הטוב והמטיב אינו מברך שהחיינו, עי' מ"ב רכ"ג סוף ס"ק כ"א.

ויש לדון בשמיעת בשורת הגאולה האם נחשב שאותה טובה היא לו ולאחרים כמו קונה חפץ שמשמשים בו גם בני ביתו (עי' שו"ע רכ"ג ה'), או שכאן כל אחד נהנה מהטובה שנעשה לו. והנה לענין גשמים כתב הביא"ה (ל' ס"ס רכ"א) שמברך שהחיינו אף שלהרבה אנשים יש שדות, כיון שלכל אחד יש שדה אחרת ואינם שותפים באותה טובה שמברך עליה. ומאידך במי שמת אביו ונפלה ירושה לו ולאחיו מברך הטוב והמטיב (שו"ע רכ"ג ב'), ועיי' בביא"ה ל' שדין זה אף כשחילק אביו הנכסים מחיים ויש לכל אחד שדה בפני עצמו. וכן כשכמה יתומים מקבלים בגדים (עי' מ"ב רכ"ג כ"א), ושעה"צ כ"ח). וצ"ל שבירושלמי יש סיבה אחת לכולם משא"כ בגשמים.

ולפ"ז נראה שגם בגאולה נחשב שיש סיבה אחת לכולם ויברך הטוב והמטיב. וכן נקט הגר"א גנזובסקי זצ"ל (בר אלמוגים ס"ס קע"ו, אגן הסהר תס"ו), וכן כתב לנו הגרש"א שטרן שליט"א. [ומש"כ בשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' צא אות כ"ז שיש לברך שהחיינו בעת קבלת פני משיח, היינו בשעת ראיית פני המשיח וכדין רואה חבירו לאחר שלשים יום, והובא להלן].

מתי יש לברכה: במ"ב סי' רכ"ב סק"א כתב שמברך דווקא אם שמע מפי אדם נאמן שראה בעצמו, ובשעה"צ אות א' הוסיף דאפשר שצריך גם שיהיה מוחזק בכשרות ולא סתם אדם.

ובסק"ב כתב שאם שמע כמה שמועות די לו בברכה אחת. ובשעה"צ אות ג' הוסיף שאין צריך שישמע בבת אחת, אלא כל שלא בירך על הראשונה נחשב בבת אחת, ומוכח שאין צריך לברך תוך כדי דיבור לשמיעה, וכ"כ בפמ"ג. ובכף החיים כתב שמברך כל זמן שהוא בתוקף שמחתו, [וכעין מש"כ המ"ב רכ"ג ט"ו שמברך שהחיינו על בגד קודם שיתרגל ותסתלק השמחה].

ולפי"ז אם ישמע על ביאת המשיח, ועל תחיית המתים וקיבוץ נדחי ישראל ובנין בהמ"ק, יברך על כולם ברכה אחת.

^ב כ"כ בספר לב חיים (להגד"ח פלאג"י) ח"ב סי' מ"ב. ומשמע מדבריו שלא יברכו הטוב והמטיב על בשורת הגאולה אלא ברכה זו, וצ"ע המקור לזה.

^ג כ"כ בלב חיים שם בשם הכנה"ג שיום ביאת המשיח יהיה יו"ט ויעשו קידוש, ואם כן יברכו שהחיינו על היום כמו בשאר יו"ט. ולפי דבריו לכאור' יאמרו גם הלל לאחר התפילה כמו ביו"ט.

הברכות בראיית פני משיח

בראיית פני משיח יש לברך שחלק מחכמתו ושחלק מכבודו.¹

ד. פְּרוּך אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שְׁחָלַק מִחֲכָמָתוֹ לִירֵאָיו:

ה. פְּרוּך אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שְׁחָלַק מִכְבוֹדוֹ לִירֵאָיו:

וכן יש לברך ברכת שהחיינו על השמחה בראייתו², אך יתכן שיש לברך ברכת מחיה המתים, ראה הערה³.

ו. פְּרוּך אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שְׁהַחֲיֵנוּ וְקִיָּמָנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְזִמְנָה הַזֶּה:

[פְּרוּך אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מְחִיָּה הַמֵּתִים]:

על ההתפעלות מיופיו יש לברך שככה לו בעולמו⁴.

ז. פְּרוּך אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שְׁפָכָה לוֹ בְּעוֹלָמוֹ:

בראיית שישים רבוא מישאל יש לברך חכם הרזים⁵.

ח. פְּרוּך אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם חֲכָם הַרְזִים:

¹ בשו"ע רכ"ד ו' הוראה חכמי ישראל אומר בא"י אמ"ה שחלק מחכמתו ליראיו, ומלך המשיח ודאי יהיה חכם גדול וכמש"כ הרמב"ם פ"ט מתשובה ה"ב שיהיה חכם יותר משלמה ונביא קרוב למשה. וכ"כ בשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' צא אות כ"ז בברכות שיש לברך בעת קבלת פני משיח. עוד כתב בשו"ע רכ"ד ח' שהרואה מלך ישראל מברך שחלק מכבודו ליראיו, ומלך המשיח יהיה מלך כמבואר בכמה דוכתי, וברמב"ם מלכים פ"א ה"א. וכ"כ שם בשו"ת מנחת שלמה.

וכתב במנחת שלמה שם בשם שו"ת תשובה מאהבה ח"ב רל"ז שאין לברך אשר חלק מחכמתו ומכבודו בברכה אחת, כיון שאין חותמין בשתיים. ויש להקדים ברכת חכמתו לכבודו, כמש"כ באורחות חיים שחכמה יקרה מכבוד, ועי' בירור הלכה כאן.

² בשו"ע רכ"ה א' הוראה את חבירו לאחר שלוש יום אומר שהחיינו. ובמשנ"ב רכ"ה ה' ורכ"ג ב' כתב שבראיית בנו ובתו שנולדו לו מברך שהחיינו אף שלא ראה אותם מעולם כיון שיש לו שמחה. ולפי"ז בראיית פני משיח ודאי יש שמחה גדולה אף שלא ראהו מעולם. וכתב הגר"י זילברשטיין שליט"א בספר תורתך שעשועי תשובה ב', שיש להקדים את ברכות אשר חלק לשהחיינו.

הערה: אם יראה את המשיח בתוך שלושים יום מבשורת הגאולה יתכן שלא יברך, שהרי נסתפק המשנ"ב בסי' רכ"ה שעה"צ אות ו' האם מברך שהחיינו כשלא עברו לו יום מזמן שנכתב שנוולד לו בת. וכן אם כבר בירך בזמן הבשורה הטוב והמטיב, שתלוי בספיקו של השעה"צ שם אות ה' במי שבירך על בנו הטוב והמטיב בזמן הבשורה אם יכול לברך שהחיינו בראייתו [אם לא עברו לו יום], כיון שברכת הטוב והמטיב כוללת יותר. [ובספר מלבושי מרדכי סי' י' ס"ק כ"ח נסתפק לפי דברי החת"ס הנ"ל שהמשיח נמצא בגופו אלא שכשיגיע הזמן הקב"ה יערה עליו רוח ממרום, האם מי שראהו תוך ל' יום לפני התגלותו יוכל לברך שהחיינו].

³ בספר שער העין סי' ל"ד נסתפק לפי מש"כ החת"ס בשו"ת ח"ו ליקוטים צ"ח ועוד אחרונים שהמשיח כבר נמצא בגופו אלא שלא נתגלה, א"כ יברכו מחיה המתים (ולא שהחיינו) כיון שלא ראינוהו יותר מ"ב חודש, וכמש"כ המ"ב רכ"ה ה' במי שלא ראה את בנו שנולד רק אחר י"ב חודש. וכן נסתפק בשו"ת עטרת פז ח"א ט"ז בהערה ע"ש.

אמנם י"ל אם שייך כאן ברכת מחיה המתים, דבמ"ב רכ"ה ד' כתב בשם המהרש"א שטעם ברכה זו כיון שעבר י"ב חודש ודאי עבר ר"ה ונגזר דינו אם למות או לחיות, וזה לכא' לא שייך לגבי המשיח. וכן למש"כ הראשונים (עי' רבינו יונה ברכות ג"ח ותשו' הרשב"א ח"ד) ש"ב חודש הוא זמן שמשכת מהלב ויש שמחה גדולה בראייתו, י"ל שכל זה כשראהו ונשתכח או עכ"פ שמע שנולד לו בן ואח"כ ראהו, אך אם לא ראהו ולא שמע שהוא נמצא אין שמחה יותר לאחר י"ב חודש. ולפי זה צריך לברך שהחיינו ולא מחיה המתים, וכן נראה בשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' צא אות כ"ז שכתב שיש לברך שהחיינו בקבלת פני משיח, ולכא' כוונתו על ראיית פניו [ולא על בשורת הגאולה].

⁴ בשו"ע רכ"ה י' הוראה בריות נאות אומר בא"י אמ"ה שככה לו בעולמו. ובשעה"צ ל"ג כתב שלא נהגו בברכה זו כיון שצריך בריות נאות ביותר ומי יכול לשער דבר זה. אמנם מלך המשיח יהיה נאה ביותר (עי' תהלים מ"ה שמדבר במלך המשיח כמש"כ באבן עזרא רד"ק ומצודות), ולפי"ז לכא' יברכו עליו ברכה זו. ועי' מועדים לשמחה (פריינד) ח"ז עמ' ס"ד.

⁵ כמובא בברכות נח. ובשו"ע סי' רכ"ד סעיף ה'. וכ"כ בשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' צא אות כ"ז בברכות שיש לברך בקבלת פני משיח. ויש להסתפק אם נשים וטף מצטרפים לשישים ריבוא או שצריך גברים כמו במתן תורה. וכן יש להסתפק אם צריך לראות כולם או מספיק מקצתם.

האם צריך לכונן בברכה זו גם על ראיית המשיח: והנה בברכות נח: איתא שבירכו ברכה זו על אמוראים שהיו חכמים טובא (ועי' מלחמות ומאירי). וכן פסק בטור או"ח רכ"ד ה' לברך ברכה זו על מי שמופלג בחכמה טובא. והמשיח ודאי בכלל זה וכנ"ל שיהיה חכם יותר משלמה וקרוב לנבואת משה.

אמנם בב"ש שם חולק שלא נתקנה ברכה זו, וכ"כ בב"ח שם דספק ברכות להקל. וכן השו"ע והפוסקים לא הביאו ברכה זו. ומ"מ כדי לצאת דעת הטור אפשר לכונן בברכת חכם הרזים על השישים ריבוא גם על ראיית המשיח.

מהפכת ה'אמן'

בחודשים האחרונים חל חיזוק של ממש במנין 'הנץ' בבתי הכנסת ברמת אלחנן בכל מה שקשור לעניית 'אמן'. המתפללים עומדים קבוצות-קבוצות ומאזינים האחד לרעהו בברכות השחר, ועונים אמן על כל ברכה. הבה נצטרף כולנו אל המהפכה

בשעתו עודד מרן שליט"א ודרבן את הגאון רבי אברהם קסלר להוציא לאור את הספר 'נוטרי אמן'.

בהיותו בישיבת פוניבז' לצעירים היה מעורר את תלמידי הישיבה שהיו מתאחרים להיכנס למנחה עד אחרי קדיש, ומפסידים בכך עניית אמן, ואמן יהא שמיה רבא, והיה אומר להם כך: כשנמצאים כאן בעולם הזה, לא מבינים ולא מרגישים את החשיבות של עניית אמן, אבל צריך לדעת שכל אמן שווה מיליארדים!!! רק בעולם הבא יזכו לראות כמה שווה כל אמן, ויראו כמה זה חסר, אפילו אמן אחד, ולפעמים אם היה לו עוד אמן אחד, היה יכול להינצל מבאר שחת, ולזכות לגן עדן!!!

זכור אותו האיש לטוב, הרה"ח רבי מאיר ברנשטיין זצ"ל, אביו של מכובדנו יבדל לחיים הרה"ח רבי יצחק ברנשטיין, מחשובי חסידי בעלז, שהיה אף הוא עובר - כבר לפני עשרות שנים - בין המתפללים ביקהל חסידים, ועונה אמן אחר כל ברכה שיצאה מפייה. גם בנו, שליט"א, מנהל מוסדות חסידי בעלז בתל אביב, נוהג במנהג אבותיו, ועושה כך.

הבה נצטרף כולנו לחבורת נוטרי האמן הללו. הדרך היא לא להמתין עד שיבוא קהל גדול. כל מתפלל יתפוס לו מתפלל נוסף, והשניים יענו זה על ברכותיו של זה. וכך יצטרף עוד אחד ועוד אחד, עד שהחבורה תלך ותגדל, ובדיקו כמו שקרה בבתי הכנסיות ברמת אלחנן. כך יוצרים מהפכות, וכך משנים ה'רגלים שליו אותנו שנים רבות.

נאה סמוכים ובטוחים: עוד יבוא יום ויראו לנו את גודל השכר על כל אמן ואמן.

אמן ואמן.

מרן הגראי"ל שטינמן שליט"א:

כשנמצאים כאן בעולם הזה, לא מבינים ולא מרגישים את החשיבות של עניית אמן, אבל צריך לדעת שכל אמן שווה מיליארדים!!! רק בעולם הבא יזכו לראות כמה שווה כל אמן, ויראו כמה זה חסר, אפילו אמן אחד, ולפעמים אם היה לו עוד אמן אחד, היה יכול להינצל מבאר שחת, ולזכות לגן עדן!!!

רבי יצחק ברנשטיין הולך בדרכי אביו, רבי מאיר זצ"ל (משמאל), ומארגן 'חבורות' לעניית אמן ב'קהל חסידים'

בתקופתנו, הכל מתנהל בהמוניות. לא באחד-אחד, אלא באמצעות 'מהפכות'. רשתות-כוללים שכל אחת מאגדת תחת כנפיה אלפי אברכים; לימודי הלכה מְכֻנְסִים רבבות יהודים בכל רחבי תבל, הכל בהמון.

כך גם 'מהפכת האמן' המתחוללת במקומות רבים, ועכשיו גם ברמת אלחנן. זה התחיל ממתפלל אחד, או שניים, שהחליטו לברך את ברכות השחר בקול, ולענות אמן האחד על ברכות השני. והנה בתוך זמן קצר 'נדבקו' בכך גם יתר המתפללים, והתופעה הפכה למהפך של ממש. מדי בוקר בבוקרו, מתקבצים כבר עשרות מתפללים, האחד ליד רעהו, ועונים אמן על ברכות השחר. 'לחשבונו' מצטרפים ברגעים אלה מאות 'אמנים'.

הדבר נעשה כדי לקיים את החיוב לענות 90 אמנים בכל יום. והנה, חז"ל הפליגו מאוד במעלת עניית 'אמן', אך כגודל מעלתו כך גודל הרפיון בו, ואשרי הזוכה להיות מזכה את הרבים בדבר גדול כזה.

לאחרונה פורסם שגם מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן שליט"א, מעורר בענין זה לשמוע את ברכות השחר שאומרים אחרים, ולענות אמן. כאשר התפלל שחרית בישיבת פוניבז' לצעירים, היה מקפיד לשמוע את הברכות היוצאות מפייהם של התלמידים, כדי לענות אמן עליהן, ואף היה מבטל מעט מלימודו לשם כך.

בשנים שהיה מתפלל בבית הכנסת, אמר את הברכות דווקא שם, כדי שיהיו הרבה עונים, שהרי הוא מזכה את כל אחד העונה אמן על ברכתו. מרן שליט"א היה אף משבח את הגה"צ רבי ראובן מלמד זצ"ל, שהיה רץ לכל בחור צעיר ועונה אמן אחר ברכתיו.

בס"ד

הילד רוצה להצליח?

כתיבה קריאה הבטת המקרא

אנחנו כאן כדי לתת לו כלים וכח!

מורה מקצועית סופרת, בעלת BA בחינוך מיוחד

בשיטת "גם אני יכול לקרא" בהנחיית ר. זיסמן

תקצום בס"פ אית בנק/בתק אלף והצדקה!

בטחון ומוטיבציה | בונסים | מחיר נח

לפרטים: שיפי 03-5707736 (ניתן להשאיר הודעה)

לחנך בשמחה בחודש השמחה

המתנה למלמדי הת"תים ולמורות לחנך בשמחה

הספר בענייני חינוך ובו פרקי-הדרכה להורים ולמחנכים ובעצם - לב-ו-ל-ם שנאמרו על ידי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א (כתב וערך משה מיכאל צורן)

עיקרו של הספר בנוי על העיקרון הנשטע מפיחם של גדולי ישראל שהחינוך בדורנו צריך להיות מושתת על חינוך בטמחה ועל המוטיבציה בבית המדרש, והכל - מתוך הבנת ארבעה וחיבה, לכל תלמיד, ללא קשר לכשרונותיו ותכונותיו האישיות.

הספר 'לחנך בשמחה' מחולק למפרקים רבים, המתמקדים בנושאי 'חבית וחינוך', 'חינוך לאמונה ובטחון', 'דוגמא אישית', ועוד. כמו-כן מצורף לספר שר"ת הלכתי בענייני חינוך של הגר"י זילברשטיין, ובו תשובות אקטואליות לשאלות העולות בליבם של ההורים והמחנכים, תלמודי התורה והסמינרים

להשיג: 053-310-33-88

ראיתם פעם מנהלי-מוסך והם ישרים כמו סרגל?

מוסך 'דור חדש' באזור התעשייה של בני ברק מטפל בצי המכוניות של 'בר-כל', 'יד לאחים', וחברות גדולות נוספות ■ כל מה שרציתם למצוא במוסך טוב ואמין

אחד מתושבי השכונה ביקש להמליץ על מוסך שבעליו מוכיחים במשך כל שנות-פעילותם אמינות ומקצועיות יוצאת מגדר הרגיל, ומה שהכי חשוב - הם 'אנשים'. הם אנושיים, על כל מה שמשמע מכך. תשאלו כל נהג-רכב ויאמר לכם שסוג המוסך המועדף עליו ביותר, לבד מהמקצועיות והמחירים, הוא כזה שבעליו לא ינסה להוציא ממנו כסף כשלא צריך.

כאלה הם דוד ורחמים, שני בעלי מרכז השירות 'דור חדש', אומר מידענו. הם עונים בדיוק על כל מה שרציתם למצוא במוסך. אנשי מקצוע שילוו אותו לאורך כל הדרך, הם תמיד זמינים ונוחים, אמינים וישרים כמו סרגל. גם מיקום המוסך במרכז איזור התעשייה הצפוני של בני ברק מקל על תושבי העיר להגיע למקום. ב'דור חדש' מטפלים בכל סוגי המכוניות, ומעניקים את כל סוגי הטיפול, מכוונות, חשמל, צבע, מזגנים, פחחות ועוד. נסו פעם אחת, ולא תרצו לעזוב אותם, מעיד בפנינו האיש, המחזיק שנים רבות ברכב.

מוסך 'דור חדש' - ברוך הירש 4 - טלפון: 5791923

למי שיוכים 100,000 הדולרים?

סיפור מדהים שהתרחש במשרדו של גביר בארה"ב, ומקפל בתוכו רגבי-אמונה בכוחה של תפילה * הסיפור הובא לידיעתו של רבנו הגאון המרא דאתרא, רבי יצחק זילברשטיין, שצירף אליו שאלה הלכתית מרתקת

האב והאם, אין צריך לומר, ישבו בחדר-ההמתנה, ושפכו את ליבם לפני השם יתברך שישלח רפואה שלימה ומהירה לתינוקם.

והנה, כעבור שתיים יוצא הרופא מחדר הניתוח בפנים חמורות-סבר, ולוקח את ההורים לפינה צדדית. הם כבר מרגישים שמשוה לא התנהל כשורה, וליבם מחסיר כמה פעימות.

ואכן, הרופא מבשר להם כדלהלן: הניתוח שלשמו הגעתם לכאן הצליח במאה אחוזים, אבל במהלך הטיפולם הכירורגיים מצאנו פגם-מולד נוסף בתינוקכם, הגורם אף הוא לסכנה גדולה, וצריך אפוא לבצע ניתוח נוסף. עלותו של הניתוח הנוסף, ציין הרופא מגיעה אף היא למאה אלף דולרים!

לרופא לא היה מה לעזור

ההורים קיבלו את הידיעה בתדהמה, והחלו לבכות לפני הרופא ולומר לו שאין בכיסם פרוטה לפרוטה, וגם את מאה אלף הדולרים הראשונים, שנועדו לכסות את הניתוח שכבר עבר בהצלחה בס"ד, גייסו מתרומות. ברם, לרופא לא היה מה לעזור להם בענין זה, והוא הודיע שבתוך כמה דקות הם צריכים להחליט מה הם עושים.

לא צריך להיות חכם גדול כדי להבין שההחלטה של האב והאם היתה לעשות גם את הניתוח השני, ובאשר לכסף - ירחם המרחם. ומי שעזר להם להגיע עד הלום, יסייע בידם גם בהשגת סכום-הקֶצֶק הנוסף.

הרופא נכנס שנית לחדר הניתוח כדי לבצע את הניתוח השני, וההורים תפסו שנית את ספר התהלים, ובכו ובכו... לאחר מכן סיפרו, כל אחד בפני עצמו, שמלבד הבכי להשי"ת שִׁנְזָם לראות את התינוק יוצא מחדר הניתוח בריא ושלם, ושיצליחו לאסוף את הכסף, הם התפללו גם כל אחד על השני. דהיינו, האשה שראתה בצערו של בעלה ובדאגתו על מה שקרה, התפללה לבוראה שיקל על יסוריו; הבעל, מצידו, שפך שיח ותחינה לפני ה' שיתן לאשתו כוחות על-מנת שתוכל לעבור את הנסיון בקלות.

בעוד הם יושבים לפני חדר הניתוח, ומתפללים ובוכים, עובר שם יהודי שומר מצוות, שהבין שקרה כאן משהו, ומתעניין אצל בני הזוג במה ניתן לסייע להם. הם מספרים לו את המעשה, והאיש מצידו מפתיע באומרו שהוא מכיר את אחד הגבירים היהודיים הגדולים המתגוררים בקרבת-מקום, 'ואם תרצו, אסדר לכם פגישה במשרדו'.

במהלך החיים פוקדים את בני הזוג אירועים מעיקים הגורמים להם לפיק-ברכיים. יש מקרים שבהם תוקפת חרדה את כל בני המשפחה, ואף אחד מהם אינו יודע לתת עצה נכונה וברירה, כיצד להשתחרר מהמועקה הזו. וכך, ממשיכים כולם להסתחרר ולהסתרב, ונקודת-האור אינה נראית באופק.

המקרה הבולט והשכיח מכולם הוא כאשר לפתע-פתאום תוקפת מחלה את אחד מבני המשפחה, וכשמדובר בילד קטן - על אחת כמה וכמה. האב והאם שלא היו רגילים לפקוד את בתי הרפואה, נאלצים לפתע להשתרך ולעמוד בתור אצל רופאים ומומחים, כדי לקבל את חוות-דעתם. המצב החדש מורט את עצביהם, מה-גם שיתר הילדים הבריאים החיים בבית, אינם מקבלים בתקופה זו את המגיע להם. ההורים רואים את הסער מתרחש מול עיניהם, ואינם יודעים מה לעשות.

אבל, יש סגולה אחת ויחידה, שבכוחה להרגיע את האדם לחלוטין, ולהביא אותו לשפיות ולישוב-הדעת, והיא התפילה. מלבד העובדה שאדם העומד בתפילה לפני בוראו, זוכה למילוי משאלות-ליבו, התפילה גורמת גם לרגיעה, ולהעמדת המתפלל על מקומו.

ראינו בתים של יהודים טובים, שבנו את עצמם ואת כל הווי-המשפחה שלהם, על התפילה. כל דבר שקורה בבית, מלווה או בתחנונים, או בשיר והודיה להשם יתברך. שום דבר לא עובר בלי 'דיבור עם השם יתברך'. לא נתפלא אם נראה את הבתים הללו מצליחים בכל מה שהם עושים, ילידיהם מחונכים להפליא, וגם השידוכים שלהם עוברים בקלות ומתוך הרחבת-הדעת. כי זה כוחה של תפילה.

בתוך שעות היה התינוק על שלחן הניתוחים

מהסיפור המופלא דלהלן, נוכל ללמוד על כוחה העצום של התפילה, במיוחד כשהיא נישאת על ידי בני הזוג בצוותא, וכל אחד מהם מתפלל על השני...

המעשה אירע במשפחתו של אברך ת"ח, שזכתה ללידתו של ילד נוסף, אבל לפתע-פתאום התברר שיש לו פגם-מולד, והטיפול הטוב ביותר לכך ניתן רק בבית חולים באמריקה, וצריך להטיסו לשם. עלותו של הניתוח הגיעה ל-100,000 דולרים, וכיון שמדובר במשפחה של בן תורה היושב כל ימיו ולילדותו על התורה ועל העבודה, ברור היה שלרש אין כל.

הקרובים והידידים נרתמו למבצע איסוף הכספים, וההורים וילדם התינוק עלו על המטוס בדרכם לבית החולים האמריקאי. בתוך שעות מאז נחיתתם היה כבר התינוק על שולחן הניתוחים.

הגרש"מ
יונגרמן זצ"ל
עם בנו,
ממלא-
מקומו,
המתגורר
ברמת אלחנן

ההורים לא ידעו מאיפה 'נפל עליהם' מושיע שכזה, ובעצם הם כן ידעו... הרי ספר התהלים לא מש מידיהם... עד שהצליחו להוציא מילה מפייהם, סיכם איתם האיש שיגיעו למחרת היום, בשעה 4 אחה"צ, למשרדו של הגביר השוכן באחד מגורדי השחקים הסמוכים.

בשעה היעודה הגיעו ההורים, יחד עם האיש ההוא, למשרד המדובר. הגביר עצמו לא היה שם, אבל מזכירו האישי פותח את הדלת, וכשראה את האברך-הת"ח שאל אותו שאלה אחת, קצרה: "אתה יונגרמן מבני ברק?" (המילה "יונגרמן", באידיש, מורכבת משתי מילים, ופירושה: איש צעיר).

האברך היה בטוח שהמזכיר שואל אותו האם אתה האיש-הצעיר עמו סיכמו על הפגישה, והשיב מיד: 'כן'.

המזכיר לא דיבר מילה נוספת, והגיש לו מעטפה. הת"ח פותחה, ומתחיל לספור את השטרות שהיו שם, ומגיע לסכום של... 100,000 דולר בדיוק!!! לא אחד פחות, וגם לא אחד יותר.

בני הזוג לא מצאו את המלים בפייהם להודות על המתנה העצומה, ופרצו שוב בבכי... הפעם היה זה בכי של הודיה להשם יתברך. בין-לבין התברר שהניתוח השני הסתיים אף הוא בהצלחה. הם שבו לארץ ישראל בהרגשה מופלאה על שזכו לנסים גלויים שכאלו, כשבנם התינוק בריא לחלוטין.

מספר ימים לאחר שובם ארצה, נשמעות דפיקות בדלת ביתם, ועל הסף עומד ת"ח מפורסם, ממקימי עולה של תורה. הם לא ידעו על מה ולמה הגיע הת"ח לביתם, אך הוא לא הותיר להם זמן רב לחשוב.

'ברצוני לומר לכם, שהכסף שקיבלתם אצל הגביר באמריקה שייך לי' - - - הלאם ותדהמה נראו על פניהם של האב והאם. מה פירוש הדבר שהכסף שייך לך, הרי קיבלנו אותו כדת-וכדין בלשכתו של הגביר? - שאלו.

והת"ח השיב: אני מחזיק מוסדות מסועפים עם תלמידים רבים, ולאחרונה הגענו ממש עד קצה היכולת באחזקת המוסדות, והגיעו מים עד נפש. כדי לשפר את מצבנו הכלכלי, נסעתי לאמריקה, ועשיתי עבודת-שטח מאומצת עד שהסכימו לקבלני אצל הגביר, וסיכמו איתי לשעה 4 אחר-הצהריים, באותו יום שאתם הגעתם למשרד. הסיכום היה שאקבל מאה אלף דולרים לאחזקת המוסדות שלנו.

כיון שהנני מכיר את אופן התנהלותם של הגבירים, וידעתי שאם אאחר בדקה אחת לא יקבלוני כבר, הזדזזתי להקדים את בואי, ונקטתי בכל המאמצים האפשריים על מנת להגיע בזמן. אבל השי"ת רצה אחרת. כבר בשעה 3 נכנסתי למעלית שתובילני אל הקומה בה שוכן משרדו של הגביר, אבל לפתע נתקעה המעלית, וגם כוחות החילוץ שהגיעו, לא הצליחו לשחררני עד השעה 5... כאשר חולצתי סוף-סוף מהמעלית, מיהרתי כל עוד רוחי בי אל משרד הגביר, ואז אמר לי המזכיר, לתדהמתי הגדולה, ש'מישהו כבר לקח עבודה את הכסף'... לא ידעתי במה ובמי מדובר, עד שהוא הסביר לי שהיה כאן אברך צעיר, ושאלתי אותו האם אתה 'יונגרמן', וכשהשיב לי בחיוב נתתי לו את המעטפה...

עכשיו אפשר כבר לגלות מי היה הת"ח שהתדפק על דלתו של האברך בבני ברק. היה זה הגאון רבי שלום מאיר יונגרמן זצ"ל, שיסד והקים את מוסדות התורה והחינוך בזכרון יעקב.

מבנה הישיבה הגדולה בזכרון יעקב

הוא-הוא היה הת"ח שאיתו סיכמו להגיע בשעה 4 (והדגישו שלא ימתינו מעבר לשעה ההיא), וכשמזכירו של הגביר ראה את האברך נכנס למשרד, שאל אותו האם אתה יונגרמן מבני ברק, וכשהתשובה היתה חיובית - נתן לו את כל הכסף...

והאברך הבין שהמזכיר שאל האם אתה 'יונגרמן', דהיינו האם הינך האברך הצעיר מבני ברק, ולכן השיב בחיוב... פלאי-פלאים של השגחה!

הגרש"מ יונגרמן זצ"ל סיפר ששאל את מורו-ורבו כיצד קורה הדבר שלאחר שהשקעתי כל כך הרבה מאמצים לקבוע פגישה עם הגביר, והפגישה נקבעת, והנה מגלגל הקב"ה שבסופו של דבר יגיע הכסף לידיי של אדם אחר, שלא טרח ולא יגע כלל בעניין זה? ותשובתו של אותו גדול היתה: אתה אמנם השקעת מאמצים כבירים כדי לקבוע פגישה עם הגביר, אבל שום דבר אינו עומד בפני דמעות-תפילה המגיעות עד כסא הכבוד! ובמיוחד כשבני הזוג הללו התפללו, כעדותם, כל אחד על השני, וכפי שסיפרנו לעיל. תפילה מסוג כזה, דוחה את כל הדברים האחרים! והנה נמצאנו למדים על כוחה העצום של תפילה!

את הסיפור הדרמטי סיפר הגר"י זילברשטיין בדרשתו בבית הכנסת ברמת אלחנן. והנה, בחוברת 'ווי העמודים' מובא שבעקבות המעשה התעוררה שאלה הלכתית: האם לא חלה כאן התחייבות מצד הגביר מדין נדרי צדקה, ליתן את הסכום להגרש"מ יונגרמן? שהרי הגביר התכוון לתת לו את הכסף, וכעת אינו יכול לחזור בו! (יעוין בגליון מהרש"א, י"ד, תחילת סימן רנ"ט, ובערוך השלחן שם ס"ו). ואם כן, יתכן מאוד שנתנית הכסף לאבא נחשבת לנתינה בטעות?

הגר"י זילברשטיין השיב שמי שמכיר את הלך-רוחם של הגבירים ואנשי-ההון באמריקה, יודע שהזמן הוא המצרך החשוב ביותר בחייהם. גם הגביר ההוא שנתן את הכסף, הינו אדם עסוק מאוד, וכשהוא אומר לגבאי-צדקה או לראש-מוסדות להגיע עד שעה מסוימת, אין כוונתו לכבול את עצמו באזיקים, ולהתחייב לתת את הכסף דווקא לגבאי ההוא. שהרי, כאמור, יש לו סדר-יום עמוס מאוד, ואין לו פנאי לרדוף אחר הגבאי, כדי לדאוג לקיום נדרי...

וממילא אפשר להבין שכוונתו היתה שאם תדייק ותגיע בשעה שסיכמנו, אתפנה אליך ותקבל את הכסף, ואם לא - לא אהיה משועבד לך יותר, ואתן את הצדקה לאנשים אחרים.

וכך מובא ב'לקט יושר', המביא את הנהגותיו של בעל 'תרומת הדשן' (חלק ב' עמוד כ"ח) שאדם אחד נדר צדקה לעני מסוים, אלא שהעני פנה והלך לדרכו, ושאל הנודר מה עליו לעשות? והשיב: 'תן לעני אחר'. וכך הורה מרן החזון איש בקשר למי שהוציא כסף לתת לעני, ולבסוף נעלם העני והלך לו (מובא ב'דרך אמונה', פ"ח ממתנות עניים, ציון ההלכה אות פ"ח).

כיון שהגרש"מ יונגרמן זצ"ל לא הגיע בזמן, גם אם כמסופר לעיל לא היה דבר זה באשמתו, שהרי המעלית נתקעה, בוודאי שהיה נוח יותר לגביר לתת את הכסף למקרה בהול יותר, כמו זה של התינוק שהיה נתון במצב של פיקוח נפש ממשי, ובדיעבד ברור שהוא מרוצה שהתרומה הגדולה הצילה את חייו הילד. גיסי, מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, הסכים לדברינו.

עוצרות בקהילה

סדרה חדשה ומאלפת מבית "אוצרות התורה" יצאה לאור עולם - "אוצרות פניני התורה"

סדרת הספרים "אוצרות התורה" הידועה והמפורסמת בעולם התורה, עד כה הכילה חמישה עשר כרכים; על התורה ה' כרכים, על המועדים ז' כרכים ודרשות לשמחות ג' כרכים. עתה הופיעה סדרה חדשה על התורה – "אוצרות פניני התורה" בראשית.

הסדרה החדשה, כשמה כן היא: מכילה אוצר בלום של פניני חכמה ומוסר, חידושים ומאמרים חדשים אשר לא ראו אור עד עתה, בשילוב מעשים ומשלים מגדולי הדורות, ערוכה בשפה ברורה ונעימה השווה לכל נפש. ליקוט נפלא של מלאכת מחשבת. שילוב מיוחד במינו בין למדנות למוסר, בין התבוננות לסיפורי מעשיות - מציגה בפנינו סדרה זו – "אוצרות פניני התורה" להרב הגאון פה מפיק מרגליות, רבי אליהו חיים כהן שליט"א.

במהלך שנים רבות נושא המחבר שליט"א מדברותיו בפני קהל רב הצמא לדרשותיו, ובעקבות ריבוי בקשות הציבור נאות הרב לכתוב את דבריו ולהעלות על מכבש הדפוס את הרעיונות הבולטים, ואת המעשים שובי הלב, אשר אסף בעמל רב ועצום – לאכסניה מפוארת של

סדרת הספרים "אוצרות התורה" ועתה "אוצרות פניני התורה". המיוחד בספרי הרב שליט"א, שהם מתאימים לכולם, וכל אחד באשר הוא מוצא בהם טעם ניחוח והדברים עושים אצלו רושם רב. הלשון הרהוטה, הרעיונות והסיפורים שנבחרו, מתאימים לכל יהודי.

בוודאי שהדרשנים והרבנים וכל ה"מגיידים" ימצאו בהם כלי מעולה, ואין אדם הנוטל בידו את הספרים שיהיה מסוגל להתנתק מהם, הסגנון סוחף, הרעיונות מאירים והתחושה כה נפלאה עד שממשיכים וממשיכים בלימוד מתוך עונג רוחני צרוף.

אחד הדברים הבולטים הוא כינוסם של הדברים מאת כלל רבני וגדולי ישראל, ראשונים ואחרונים, מכל החוגים והעדות, כולם נקבצו ובאו בתוך "אוצרות התורה" ו"אוצרות פניני התורה", באופן נפלא, וכך יכול הלומד לקבל את ניחוח חכמי ספרד ואשכנז, מאורי החסידות וגדולי המוסר, רעיונות מוסריים ורעיונות למדניים, והכל בלול ומשולב בסיפורים ומעשיות ומשלים, המושכים את הלב ומבטיחים שכל קורא בו לא יפסיק עד שיסיים את הפרשה כולה.

הספר זכה להמלצות נלהבות של גדולי תורה, ובהם הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, מרא דאתרא דשכונת רמת אלחנן, וחבר מועצת גדולי התורה, המטעים כי הספר הוא "אוצר בלום של רעיונות ודברי חינוך", ומדגיש כי "הספר בס"ד יביא תועלת רבה מאחר והדברים יוצאים מפי תלמיד חכם הלן בעומקה של הלכה". הרבנים מדגישים כי מלאכה ייחודית נעשתה בספר, על מנת שכל הקטעים המופיעים בו יהיו לא רק מרתקים, אלא גם מחזקים בתורה, באמונה, וביראת שמים.

ניכרת במיוחד השתדלותו העצומה של המחבר לחפש ולבדוק היטב היטב, על מנת להביא כל דבר "בשם אומרו", דבר נדיר למדי בספרי ליקוטים המלאים מזן אל זן. המחבר מקפיד על כך במאוד.

בכל פרשה ופרשה יש מגוון של נושאים, המוגדרים בכותרות המקלות על המעיין, נושא-נושא אחד, באופן שקל מאד למצוא את הנושא המבוקש, וגם מפתח בראש הספר מכוון את הקוראים והמעיינים למקום המדויק. השקעה מיוחדת נעשתה בעיצוב הספר מבית ומחוץ, כריכת הספר מעוצבת באופן מיוחד המהדר ומפאר את הספר מבחוץ – "זה אלי ואנוהו", וכן כתיבת הספר היא באותיות מחכימות ונעימות לעין, באופן שהספר ללא ספק יביא תועלת מרובה לכל אחד.

לפני כשנתיים הושלמה הסדרה הראשונה "אוצרות התורה", ורבים נהנו והתענגו בה עד מאוד. מאז ציפו רבים להופעת ספרים נוספים. והנה זה עתה יצא לאור ספר חדש – "אוצרות פניני התורה" על חומש בראשית האוצר בתוכו תקס"א עמודים, מלאים ועמוסים בחידושים ומאמרים נפלאים ובפנינים יקרים עד מאוד.

את הספרים ניתן לרכוש בחנויות המובחרות.

מאות ילדים ב'ישיבת המכבים' של הרב ישי דביר המתקיימת מזה 10 שנים

הצלחה רבה נרשמה בימי החנוכה תשע"ו, כאשר מאות ילדי תשב"ר גדשו את היכל בית הכנסת המרכזי, ולמדו והאזינו לשיחות מוסר.

הערך של לימוד התורה ע"י ילדי תשב"ר בלילות החנוכה, הוא עצום, כיון שמדובר בזמן שבו מתמזגים הלומדים בעקבות הדלקת נרות חנוכה ומפגשים משפחתיים, וזמן שבהם רצו היוונים של אז, והמתיוונים של היום, 'להשכיחם תורתך'.

גם בימי החנוכה תשע"ו, התקיימה ברמת אלחנן 'ישיבת-המכבים' לילדי תשב"ר. ה'ישיבה' מתקיימת מזה 10 שנים והפכה ל'שם דבר', ושמה עובר מפה לאוזן. הפרסום הינו מקומי, אולם מגיעים ילדים רבים, גם מחוץ לשכונה, כולל ילדי 'דור שני' - נכדים לתושבי השכונה.

הורים סיפרו על ילדיהם, שכבר מהצהריים התכוננו ללכת ל'ישיבת המכבים', ועל כאלו שלא רצו ללכת למקומות אחרים או ש'עזבו מוקדם' מסיבה משפחתית - כדי לא להפסיד את 'ישיבת המכבים'.

סיפרו עוד, על ילדים שהיססו להגיע, אך כששמעו שחבריהם מקנאים בהם שהם גרים קרוב לרמת-אלחנן ויכולים ללכת ל'ישיבת המכבים' - הם כבר לא היססו אלא באו השמחה.

ילדים מגיעים מכל רחבי העיר, מרחוב 'רימון', 'רשב"ם', 'ראב"ד', 'סוקולוב', 'אבן-גבירול', 'זבוטינסקי' ועוד. אחד הילדים דידה עם קבבים, מרחוב רשב"ם עד ל'ישיבת המכבים'.

כל שנה גדל ועולה מספר המשתתפים: בשנת תשע"ג השתתפו 311 תלמידים (ודיווחו על 1,846 שעות לימוד), בשנת תשע"ד השתתפו 336 תלמידים (ודיווחו על 1,952 שעות לימוד). בשנת תשע"ה השתתפו 355 תלמידים (ודיווחו על 2,310 שעות לימוד). השנה תשע"ו השתתפו 419 תלמידים (ודיווחו על 2,616 שעות לימוד).

השתתפו ילדים מכיתה ג' עד כיתה ח' (כולל). עפ"י בקשה מיוחדת/אישית השתתפו גם ילדים קטנים יותר - כאלו שמסוגלים לשבת וללמוד. שעות הלימוד החלו מהשעה 5:45 עד 10:30 בערב, מדורגים לפי גילאים, וכל ילד קבע לעצמו את משך זמן הלימוד - במסגרת השעות שנקבעו.

הילדים למדו לימוד עצמי או בחברותות, לאחר-מכן שמעו שיחה של אחד ממגידי משרים (הייתה חובה להשתתף בשיחה - כדי להשתתף ההגדרה), התקיימה הגדרה, וניתנה הפתעה לכל ילד (משחק במקום ממתק). לסיום קיבלו 'דמי חנוכה', מחושיבים לפי כיתת התלמיד ודקות הלימוד.

רבנים מיוחדים הוזמנו למסירת השיחה, שהתקיימה מידי יום החל מהשעה 6:15 בדיוק, במשך חצי שעה. השנה, זכו הילדים לשמוע את הרבנים (לפי סדר הופעתם)

שליט"א: הרה"ג אהרן חיים נשרי, הרה"ג יצחק קולודצקי, הרה"ג יהודה יוספי, הרה"ג אריה שכטר, הרה"ג ישראל מאיר, הרה"ג מסעוד בן שמעון.

בהגדרה זכו כל יום כ-25 ילדים בספרים ובמשחקים ועוד, ששווים עשרות ש"ח. כך שבמוצע כל ילד שלישי זכה בפרס.

בתמונה למעלה: המשגיח הגאון ר' אהרן-חיים נשרי דורש; למטה: חלק מהילדים שהגיעו ל'ישיבת המכבים'

הרעיון לקיום 'ישיבת המכבים', 'נולד' לפני שנים, לאחר תהייתו של המארגן - הרב ישי שאול דביר: מה יעשו ילדי תשב"ר, החל מהשעה 1 בצהריים - שעת סיום הלימודים בתלמודי התורה בימי החנוכה? ומה יעשו ההורים עם התסכול של הילדים ה'משועממים'?

לדעת הרב דביר, אם הילד יודע שיש לו מה לעשות בערב - אז מהצהריים הוא רגוע ונינוח, מעסיק את עצמו, הולך לנוח ולא משגע את האחרים.

ואם ב'שמירה ובהעסקה' של הילד אנו מרוויחים גם לימוד תורה בשמחה - אז העסק הינו מושלם וכולם מרוויחים - עם ישראל בכלל וההורים בפרט.

עניין קיום 'הישיבה' לא מפורסם ברבים - רק מ'החשש הסביר' שמא ירבו התלמידים ולא יהיה מימון לקיומה. כבר היום, כשעלות 'ישיבת המכבים' הוערך לשנה זו בסכום של כ-10,000 ש"ח. התברר שהעלות גבוהה יותר, עקב התרבות הלומדים, ולכן לא הושג כל הסכום.

הרב דביר, ממפיצי סגולת רבי חיים מוואלוז'ין - 'אין עוד מלבדו', אוסף תרומות בכדי לזכות את הציבור בזכויות הרבות, והוא בטוח שהקב"ה ישלח את הזכאים לקחת נתח מהזכויות הרבות.

פנינים מדבריות

הכהן בירך את העם בברכת כהנים ואז ידה בו הנאצי והרגו

לפנינו סיפור של אמונה זכה, שהועבר אלינו ע"י הרבנית מנטל, אלמנתו של הגר"י מנטל זצ"ל. מצוה גדולה לספר את הסיפור הזה בכל בית יהודי.

הרבנית מנטל נחשבת אצלנו כ'קמיע' של השכונה, ביקשה לספר מעשה מופלא. יהודי זקן, תלמיד חכם וירא שמים, שהיה באושוויץ, והתגורר לאחר מכן בארה"ב, התנהג באופן מוזר. מדי יום-טוב, כשהיו מגיעים בתפילת מוסף לברכת כהנים, היה האיש יוצא בחשאי מבית הכנסת, בטרם עלו הכהנים לדוכן, וחזר עם סיום הברכה.

יום אחד החליט רב בית הכנסת לשאול אותו על מה ולמה הוא נוהג כך. והת"ח סיפר: כידוע לכם, אני הייתי באושוויץ, והתייסרתי בשבעת מדורי הגיהנום שהיו שם. כל בני משפחתי נעקדו על קידוש השם, ה"ד. והנה, בשנה אחת, עם התקרב חג הפסח, החלטנו, חברי ואני, שהשנה אנחנו עושים את ליל הסדר, ויהי מה.

החבר שלי השיג קמח, ואפינו 3 מצות לליל הסדר, ובדרך-פלא הצלחנו להשיג גם יין. והנה הגיע הלילה הקדוש, התאספנו כמה אנשים, והחילונו לומר את ההגדה. באמצע השמחה, פרץ לחדר אחד החיילים הנאציים, ימ"ש, וכולנו נרעדנו.

הנאצי החל להכות בנו, וביקש לדעת מי האחראי על ה'מסיבה' הזו. בשלב מסוים החליט הארור הלזה לשים עין על החבר שלי, ואמר לו 'אני יודע שאתה ארגנת את הכל, ובתוך כמה דקות אוציא אותך להורג'.

הזקן בארה"ב המשיך לספר לרבו, שלפני מימושה של ההוצאה להורג, אמר הנאצי לחבר שלו שאם יש לו 'בקשה' אחרונה, הוא יתיר לו לעשותה. 'אני מעוניין לדבר שתי דקות אל העם שלי, הנמצא כאן', אמר היהודי, והנאצי ימ"ש נתן לו רשות.

החבר שלי היה כהן. הוא הפנה את פניו אל הנמצאים, הסתכל אל כולנו בעיניים מאירות, ואמר: 'היום - יו"ט הוא, וברגע האחרון לחיי אני רוצה לברך אתכם ברכת כהנים בפעם האחרונה'. (בחו"ל, מברכים ברכת כהנים רק בי"ט). ועוד לפני שהספקנו להבין מה קורה, הרים הכהן את ידיו אל העם, ואמר

בקול רם את פסוקי ברכת הכהנים. כל הקהל ענה אמן, בבכיה רבה. מיד לאחר מכן הוציא הנאצי את אקדחו וירה בחבר שלי, שצנח ארצה מתבוסס בדמו. ה"ד.

והזקן המשיך לספר לרב: לאחר כמה שבועות הסתיימה המלחמה, ולאחר כל מה שעבר עליי הייתי שבור ורצון עד מאוד. הגעתי למצב כל-כך נורא עד שחשבתי לנטוש את היהדות, רח"ל. ברם, כל פעם כאשר הייתי במצב של לפני-עבירה, עלתה בליבי ברכת הכהנים ההיא, שביך אותנו החבר שלי, רגע לפני הירצחו, וזה חיזק אותי במאוד, ובשל כך נמנעתי מלעבור על רצון קוני.

ועל שאלתכם מדוע אני יוצא מבית הכנסת בברכת כהנים, אומר, שכאשר הכהנים פורסים את טליתותיהם אני מתפרץ בבכי נסער, בזכרי את מה שאירע לנו בשואה, וכיון שאינני רוצה שהמתפללים ישמעו את בכי, אני מעדיף לצאת החוצה, ולבכות שם, לעצמי.

הנה רואים מכאן את ההשפעה שיש למעשה אחד על כל מהלך חייו של יהודי. כשמדברים על אמונה בבית היהודי, יש לזכור שכל מעשיהם ופעולותיהם של ההורים נחרטים בלבבות הרכים של ילדיהם. מה רבה אפוא האחריות המוטלת על האב והאם לפתח בביתם הנהגה של דוגמה אישית, כדי שהילדים המתבוננים בהם, יושפעו מהנהגה זו.

חינוך הבנים אינו עניין של מה-בכך. הילד צריך לראות כל הזמן את הדוגמה הטובה מאביו ואימו, ולדעת שכבודו של הקדוש ברוך הוא יקר בעיניהם יותר מכל דבר אחר. אם ההורים לא יוכיחו שחפצי הקדושה חשובים להם יותר מאלף אלפי דינרי זהב וכסף, לא תעזורנה להם לאחר מכן כל הגערות והצעקות. הבנים יטענו באוזניהם שאינם צריכים להיות צדיקים יותר מהם...

יבוא המעשה הנורא ההוא, עם ברכת הכהנים, וילמדנו דעת על מידת ההשפעה שיש למעשים שאנחנו עושים כאן, בעולם הזה, ולא דווקא כאלה שהתרחשו באושוויץ... כל מבע-פנים של האב האם, כל תגובה שלהם, משרדת לילדים מה העיקר ומה הטפל בחיים.

מדוע ציינו התוספות ש'יהיה שם זקן אחד ירא-שמים שסופו נהרג על קידוש השם'?

בקטע הקודם דיברנו על אלה שמסרו את נפשם של קדושת השם, ובואו ונשמע דבר מעניין שראיתי בחתם סופר.

התוספות במסכת עבודה זרה (דף נ"ח עמוד ב') ד"ה 'כדכתיב', אומר: '...פעם אחת היה בורו של ישראל מלא יין, ובא אנס אחד ונתן ידו לתוכו להכעיס, והיה שם זקן אחד, ירא שמים, שסופו נהרג על קידוש השם בעוונותינו הרבים, ושמענו שלקח מן היין בכלי, ושתה ממנו בפני האנס, כדי שלא יהא רגיל לעשות כן לישראל אחר, עכ"ל הר"י'. עד כאן לשונו הקדושה של התוספות.

ומקשה החת"ס: מדוע צריך התוספות להזכיר שהזקן היה 'ירא שמים', הרי לא מצאנו דברים כאלה בתוספות? ושנית,

‘שוטה שכמוך, תשתוק כבר; הרי אמרתי לך שהשאלה ששאלת היא שטותית!’

כדי לראות בעיניים שהקב"ה משלם שכר טוב ליראיו, על בזיונם לדבר מצוה, סיפר הגר"י זילברשטיין מעשה שהתרחש לפני שנים רבות.

המדובר בת"ח שעלה והתעלה באופן מיוחד במינו, והגיע לדרגה של גדול-בתורה, אבל דרך עלייתו היתה מהירה עד מאוד, והתאפיינה ב'זינוק' חד. כל מי שעקב אחר טיפוסו של הת"ח בגרס-המדרגות המוביל לגדלות בתורה, הבין שמדובר בסיעתא-דשמיא מיוחדת שהוענקה לו על מעשה-מצוה יוצא-דופן. רבים, ואני בתוכם, לא ידענו על מה ולמה, אמר הרב.

פעם, כשהזדמן לי לצעוד לידו, ביקשתי ממנו שיספר לי מה עבר עליו בנעוריו, והאם זכור לו אירוע שבו התגבר על עצמו בצורה מיוחדת, וכי"ב, והת"ח אכן היה מוכן לספר.

בתקופת בחרותו למד ת"ח זה באחת הישיבות המפורסמות, ובמהלך השיעור הכללי שנמסר לפני כל הבחורים בבית המדרש, היקשה על דבריו של ראש הישיבה.

מגיד-השיעור הגיב על השאלה בביטול נחרץ, אבל התלמיד לא הירפה, ולא התייאש, אלא שאל שנית. גם הפעם היסה אותו ראש הישיבה. אבל הנה הבחור שואל בשלישית.

ואז הרים ראש הישיבה את קולו, ואמר: 'שוטה שכמוך, תשתוק כבר, הרי אמרתי לך שהשאלה שלך אינה שאלה כלל!'

הבזיון הזה נעשה לפני כל תלמידי הישיבה. מאות זוגות עיניים ננעצו בו, כדי לראות מי הוא 'השוטה' הלז, המפריע באמצע השיעור. 'אם היה קצב בתוך בית המדרש, הייתי נכנס לתוכו, מרוב בזיון', אמר לי הת"ח ההוא.

אבל, למרות הכל, במקום להיפגע ולהיעלב, החליט הבחור לגשת אל ראש הישיבה, בסיום השיעור, ו...לבקש את סליחתו על שהפריע לו. בכך הוא הוכיח לפני כל חבריו את גדלות-רוחו, שלא היה איכפת לו כלל על שראש הישיבה ביטל את שאלתו בצורה בוטה שכזו.

והנה הבחור צועד לעבר ה'מזרח'. עכשיו קרה משהו. ראש הישיבה ראה את תלמידו זה, והבין ממראה-פניו שהוא מתגבר על עצמו ומגיע כדי לבקש סליחה, ועוד בטרם שהגיע הבחור דפק ראש הישיבה על הסטנדר לפני כל הבחורים, והכריז ש'אני צריך לבקש סליחה מבחור זה, על שפגעתי בו באמצע השיעור, והנני מברך אותו שיצליח בכל מעשיו, ושיעלה מעלה-מעלה בלימוד התורה'.

לאחר שהת"ח סיפר לי את הדברים, אפשר היה כבר להבין את עילת הזינוק שלו בגדלות-בתורה. כך משלמים מן שמיא למי שסופג בזיונות, ומתגבר על עצמו, ובא לבקש סליחה - - -

וכך משלמים לכל אחד על מעשה טוב שעשה. שום דבר לא נשכח. בחור שעזר לחבריו בשידוכיהם, יעזרו גם לו מן השמים; אדם שסותם את פיו ואינו משיב מלחמה שערה בעת ויכוח המתעורר בביתו, יזכה אף הוא לדברים הגדולים ביותר.

הרי התוספות אינם ספר היסטוריה, ואם כן מדוע מוזכר ש'סופו נהרג על קידוש השם'? מה זה מוסיף לנו להבנת הדברים?

ומתרץ החת"ס: הרי לכאורה יש לדון על מעשהו של הזקן ההוא, שלאחר שהאנס נתן את ידו לתוך בור-היין, מתוך כוונה לנסך אותו, לקח מן היין ושתה ממנו בפני האנס; מי אומר שזה מותר? הרי היין היה לכאורה יין-נסך?

אבל אם אנחנו רואים שסופו של הזקן היה שנהרג על קידוש השם, אות ברור הוא ששתיית היין היתה מעשה כשר, שהרי יהודי שנהרג על קידוש השם סימן הוא שלא היה לו שום חטא! וכבר אמר המגיד למרן הבית יוסף: 'אם תזכה, תמות על קידוש השם!'

‘הוריתי להם לפרסם בשמי בתקשורת שהילד הוא יהודי’

כל אחד ותפקידו בעולמו. גם אם נולד האדם עם מום, עליו להאמין שהש"ת הפקיד בידיו את כל האפשרויות להצלחה למילוי תפקידו. זה הוא אחד המסרים החשובים שיש להנחיל בכל בית, ולכל אחד מבני הבית.

זכורני מעשה שהיה לפני שנים רבות בבית החולים 'איכילוב', וגרם לתהודה מרובה. לאשה, שמוצאה מרוסיה, נולד ילד ללא אוזניים. המום הגדול גרם לרתיעה אצל היולדת, והיא החליטה לנטוש אותו ולהשאירו בבית החולים.

והנה, שני רופאים בכירים ביותר החליטו לאמץ את הילד, ולגדלו בין כתלי בית החולים. הם הניחו אותו בעריסה וייחדו לו מקום באחת המחלקות, וכל הצוות הרפואי ידע שתינוק זה שייך לשני הרופאים הללו, שהעניקו דוגמה מוחשית לאחריות ולערבות הדדית, שהיתה מקובלת כל-כך בין היהודים בדורות הקודמים.

כך היה עד שהתינוק הגיע לגיל שנה. לאחר מכן, כבר אי אפשר היה להשאירו בבית החולים, והרופאים שחיפשו משפחה שתאמץ אותו, נתקלו בבעיה, כיון שהיו שחששו שכיון שאימו עלתה מרוסיה, יתכן שהוא אינו יהודי.

הם הגיעו אליי, ועל פי הבירור שערכנו, ובתוספת הוראה שקיבלנו ממרן הגר"ש אלישיב זצ"ל (שהביא על כך ראיה מה'שפת אמת), הוריתי להם לפרסם בשמי בתקשורת, שהילד הוא יהודי, ויש לו מוח מצוין, ועדיף לגדולות.

איך ידעתי כל זאת? - כי הבנתי שאם הש"ת הביא את הילד הזה לעולם ללא אוזניים, מה שנחשב כמובן למום גדול, אין ספק שהוא העניק לו במקביל כוחות אחרים על מנת שיהא בכוחו למלא את תפקידו בעולם.

ואכן, משפחה חרדית מאחת השכונות בירושלים קיבלה את הילד תחת חסותה, והילד צמח וגדל להפליא. הוא יושב ושוקד על תלמודו ביגיעה רבה, ועושה חיל בתורה.

אחת מדרכי ההתמודדות בבית היא להפנים את היסוד הזה, ולדעת בבירור שלא יתכן שהקב"ה 'פקיר' את יצוריו, ויניח להם להיוולד בלי שיפקיד בידיהם את כל הכוחות הדרושים להם למילוי תפקידם.

מרן הגרא"ז מלצר זצ"ל פתח בעצמו את הדלת לעני

**זכורני מעשה שהיה, כשלמדנו בישיבת
'עץ חיים' והגענו למבחן אצל מרן הגאון רבי
איסר זלמן מלצר זצ"ל.**

באמצע המבחן נשמעו דפיקות בדלת. ר' איסר-זלמן קם ממקומו, עם כל שנותיו, וניגש לדלת, והנה הוא מוצא שם עני המבקש כסף לצדקה. לאחר שנתן לו תרומה, שאלו הילדים את מרן זצ"ל מדוע ניגש לדלת בעצמו, ולא הניח לאחד הילדים לעשות זאת במקומו.

והגרא"ז השיב בדברים מחודשים, שלא שומעים כמותם במקומות אחרים. זו המתנה הטובה הניתנת לאדם הנמצא ליד אנשים גדולים, ורואה את מעשיהם ושומע את תגובותיהם.

הגאון זצ"ל השיב ואמר, שהנה התורה אומרת 'כי לא יחדל אביון מקרב הארץ', ופירושם של דברים, שרצונו של הש"ת הוא שיהיו כל הזמן עניים בעולם, ולא יהיה רגע אחד מבלעדיהם. יוצא, שהעני שהתדפק עכשיו על הדלת שלי, מוציא אותי ידי חובה בקיום רצונו של הקב"ה, שהרי אם לא הוא, יתכן שהיה נגזר עליי להיות עני. ועל כן, הנני מחויב לו בהכרת-הטוב על כך, ולכן קמתי אני לפתוח את הדלת.

מדוע ביקש החפץ חיים מבתו הקטנה לסגור את הדלת?

**הרבנית זקס שהיתה בתו הצעירה של
החפץ חיים, סיפרה שפעם, ביום מושלג אחד,
ביקש ממנה אביה לסגור את דלת הבית.**

'אבל הדלת סגורה', השיבה הבת, והוסיפה: 'כשנכנסתי הביתה, הקפדתי לסגור אחריי את הדלת'. והאבא הגדול, רבן של ישראל, מבקש ממנה לבדוק ולוודא שהדלת אכן סגורה. היא מנסה עדיין להשתמט שבחוץ קר מאוד, ועצם פתיחת הדלת וסגירתה תגרום לה לאי-נעימות גדולה, אבל האבא בכל זאת מבקש שתעשה זאת. ניגשת הבת לדלת, ורואה שאכן אינה סגורה היטב. לאחר שעשתה כמצוות אביה, שאלה אותו מדוע הקפיד כל כך שהדלת תהיה סגורה. וכי קר לך אבא? - שאלה אותו.

צריך לשמוע מה השיב לה הכהן הגדול מראדין. 'לא ביקשתי שתעשי זאת בגללי. בבית הרי מופעל תנור, וב"ה אינני סובל מקור. המטרה שלי בסגירת הדלת, היתה כדי לא להזיק ל... עוזרת'.

והח"ח המשיך: אם הדלת תהיה פתוחה, יחדרו כמה פתיתי-שלג אל תוך הדירה, והרי העוזרת צריכה להגיע מחר ולנקות את הבית, ויתכן מאוד שעד מחר יהפכו הפתיתים לקרח, והיא תצטרך לעמול קשה על מנת לגרד את הקרח הזה, אז מדוע שלא נמנע את טרחתה זו על ידי סגירת הדלת?...

הוא שאמרנו, מי שנמצא ליד גדולי ישראל, זוכה לשמוע 'סברות' וחידושים בענייני בין אדם לחבירו, שאי אפשר לשמוע בשום מקום אחר.

החפץ חיים סירב לחתום על עצומה לסילוק האיש מראדין

**והנה דוגמא נוספת להנהגה של גדולי
ישראל, המוצאים את הראיות הנכונות כדי
להשתמט בקביעות ביחזמות רעות.**

בספר 'דוגמא מדרכי אבי', כותב הגאון רבי לייב זצ"ל בנו של החפץ חיים, שאביו השתמט בעקביות מלהשתתף בשום יוזמה שנועדה להרע, גם אם היה צידוק כללי לקיומה.

הוא מספר שם (והדברים מצוטטים ב'חפץ חיים החדש על התורה') על קנטוניסט שבהיותו ילד נקרע מחיק הוריו ובבוקר בהיר אחד, בהיותו כבר בגיל מבוגר, שב לראדין. הקנטוניסטים הללו נחטפו מהוריהם, ונשלחו כידוע לגדול בבתי נכרים, ואחר כך שרתו בצבא הצאר עד גיל מבוגר.

רק מעטים מהם הצליחו לשרוד בתנאי החיים הנוראים ולשמור על יהדותם, ושבּו לעירם כששפתם ואזרחותם כחיילים נכרים ואין להם כל מושג ביהדות. אשר על כן קראום יוונים, והיו חיים בשולי החברה.

אותו חייל משוחרר שאנחנו מדברים עליו בראדין, שלח ידו בגניבה למחייתו. ברוב טינתו לחברה שנידחתה אותו, הצית כמה בתים ואימלל משפחות שנותרו בלא קורת גג. הילכו עליו שמועות, שאף רצח נפשות. מובן שכל זה העמיק את הטינה ואת הניכור כלפיו.

תושבי ראדין ביקשו להרחיקו מהעירה. הבקשה עשתה דרכה למטרופולין הממשלתי, ומשם הגיעה התשובה, שאם כל בני העיר יחתמו על עצומה, יגורש האיש לסיביר. העוסקים בדבר הלכו מבית לבית, להחתים על הבקשה ולהפטר מעונשו של זה. כששמע על כך רבינו הח"ח הסתתר, כדי שלא לבוא על החתום. למקורביו הסביר שהוא מוקיר בלבו את האומלל, שנחטף בילדותו ועבר מסכת עינויים נוראה, ועמד בנסיגות עצומים ולא המיר דתו, ולא צריכים להתנכל לו.

אין בכך כדי להצדיק את מעשיו, אמר הח"ח, אבל 'אינני יכול לתת יד להרחקתו'. הוא רָמַז לדברי המקרא: "לא תהיה אחרי רבים לרעות"!

פלאי-פלאים! הגמרא במסכת סנהדרין מביאה כמה דרשות על הפסוק הזה, ודרשתו של החפץ חיים לא נמצאת שם... אבל כשצריך לסגור, לומדים את הדרשה מהפסוק הנ"ל.

הפרה של החפץ חיים...

**סיפור נוסף המופיע ב'חפץ חיים החדש'
הוא אחד הקטעים בחייו של מרן הח"ח שאינו
ידוע כל כך, ועוסק בתקופה שבה היה אברך
צעיר, וגידל פרה בביתו כדי להתפרנס ממנה.**

כיון שלא היה לו ממה להתפרנס, רכש הח"ח פרה וגידלה בחצר ביתו, והשתכר על ידי מכירת חלב. אבל, הח"ח לא רכש סתם פרה; הוא הקפיד להביא לביתו דווקא פרה שאין לה קרניים, כדי שלא תיגח ותזיק לבני אדם. בתקופה מסוימת החליט לצאת לאחת העיירות הסמוכות וללמוד שם ביחידות

בבית המדרש. הוא עזב את ביתו ואחד ממקורביו ליווהו. בהיותם בדרך פנה הח"ח אל המלווה, ואומר לו שהוא צריך להעביר ידיעה דחופה לאשתו שנשארה בבית, ולכן אמסור לך פתק סגור, ואנא ממך חזור לראדין ותמסור אותו לאשתי, ביקש. בהיותו בדרך חשב האיש לעצמו, שמן הסתם ביקש הח"ח לעדכן את אשתו בכמה מענייני המסחר, כדי שתדע כיצד לכלכל את הבית בתקופת היעדרו, וכי"ב.

הוא לא עמד בנסיון ופתח את הפתק, ונדהם לקרוא את מה שכתוב בו.

החפץ חיים ביקש מאשתו שכיון שבימים אלה מתקיים יום השוק, וחקלאים גויים מגיעים עם תבואה וירקות ממשיקים, ועובדים גם דרך הבית שלנו בראדין, הוא מבקש שתשגיח שהפרה לא תעמוד ליד גדר-החצר שלהם, כדי שלא תלחץ מהסחורה של הגויים. הח"ח הדגיש במכתבו לאשתו שגזל גוי הוא אפילו בפחות משווה פרוטה. זה מה שהציק למרן ראש גולת אריאל, בעת שנסע מביתו.

כיצד ניתן לפרש קצת את דברי הזוהר הכותב שההורים שנפטרו מגיעים לשמחת צאצאיהם?

בקידושא-רבה לנכדו, בן להגר"י צ'קנובסקי, הזכיר רבינו הגאון המרא דאתרא שליט"א את דברי הזוהר שההורים מגיעים לחתונת צאצאיהם. ואכן, יש ההולכים, לפני שמחותיהם, אל קברי ההורים, ואחרי התפילה להצלחת הילדים, משאירים הזמנה על הקבר. למרות שאין לי הבנה בנושאים אלה, מצאתי קטע ב'אור החיים' לפיו ניתן קצת להבין את פירוש דברי הזוהר.

בפרשת קדושים (ויקרא, פרק י"ט פסוק ג') מסביר ה'אור החיים' מדוע נסמכה מצוות 'איש אימו ואביו תיראו' למצות 'קדושים תהיו', ואומר שהתורה התכוונה בכך לרמוז גם כן גדר לעריות וכו'.

'שמעתי משם אנשי אמת, כי דיוקן האב תגביר כוח הקדושה בן, ותמנעהו מבוא אל התיעוב, והוא אומרו סמוך למצות העריות אמו ואביו תיראו. ולזה, מי שתקפו יצרו, יצייר בין עיניו - יולדיו, ויהיה לו למשיב נפש'.

הנה לפנינו סגולה של האור החיים הק' המלמדנו כיצד להרחיק מאתנו את התאוות למיניהן. להעלות בדמיונו את צורת ההורים, אביו אימו, והלאה בקודש - מהדורות הקודמים, ויהיה לו למשיב נפש'.

על פי זה אפשר קצת להבין את דברי הזוהר. ההורים מגיעים לשמחות, כאומרים לילדיהם 'הנה אנחנו כאן, הסתכלנו עלינו כדי שתחדלו מן התאוה, ותתעבו את היצר'.

והנה, אנחנו אומרים ב'גדל אלוקים', "שפע נבואתו נתנו, אל אנשי סגולתו ותפארתו". פירושה של המילה 'סגולתו' הוא על-שם 'והייתם לי סגולה מכל העמים', אבל מה הוא 'תפארתו'? אל מי מתכוונים כאן?

וחשבתי שהכוונה היא לדברי המשנה במסכת אבות (פרק ב' משנה א'), "רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם". דהיינו, אדם שבורר לו דרך שבה הוא מקולס מכל הצדדים, גם מהאדם וגם מהש"ת.

מרן הגר"ש אלישיב: כאשר אדם שוכח תלמודו, יש לבקש מהציבור שיתפללו עליו

ואכן, גם בשמחה הנ"ל, התעכב רבינו המרא דאתרא על ה'אנשי תפארתו' של הדורות הקודמים, במשפחות בעלי השמחה. הסיפור הראשון היה על מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, שהשיב לי פעם תשובה בענין מסוים, ממנו ניתן היה לראות את גדלותו של מרן זצ"ל.

המהר"ט בקידושין דף כ"ז, לאחר שהוא מאריך לפרט בדיני הקניינים, ובענייני הסוגיה ד'צבורים', מוסיף כמה מילים: "ובהאי שמעתא דצבורים היו לי דברים, ושכחתים".

ושאלתי את פי מו"ח, מדוע נצרך היה המהר"ט לציין זאת, שהיו לו עוד עניינים לפרט, ושכחם. מה יש בכך נפקא מינה עבור הלומדים?

והשיב לי מרן הגר"ש: המהר"ט כתב את הדברים כדי שיתפללו עליו... הוא חש בערכו העצום, שלא יסולא בפז, של כל חידוש שנשכח ממנו, וכאשר הפיץ בזמנו את ספרו ברבים, רצה לנצל את ההזדמנות כדי לבקש מהקונים את הספר שיתפללו עליו שיחזור לזכור את החידושים, וכמו שמובא בגמרא (שבת, דף ס"ז עמוד א') באילן המשיר פירות, יצבענו בצבע אדום, כדי שיראוהו רבים ויבקשו עליו רחמים.

וכך גם בעניינינו. המהר"ט כתב את המשפט הנ"ל כדי שיבקשו עליו רחמים ויתפללו להקב"ה שישלב לו אבדתו. מרן הגר"ש אלישיב היה יכול לומר תשובה כזו, כי הוא הרגיש בעצמו את האבדה הגדולה שיש בשכחת דברי התורה.

הגר"מ צ'קנובסקי זצ"ל נשא את הילד בידיו מביהכנ"ס הגדול עד לרחוב בן-זכאי

סיפור נוסף המתקשר לבעלי השמחה היה על הגאון רבי מרדכי צ'קנובסקי זצ"ל, סבו של החתן, שיהן בזמנו כרבה של ברזל, וכאשר עלה ארצה היה רבו של בית הכנסת הגדול בבני ברק. מרן הגר"ש אלישיב העריכו מאוד, וגם אני זכיתי לשמוע ממנו כמה שיעורים ודבריו היו מתוקים מדבש.

פעם, בהיותו בבית הכנסת הגדול ברחוב רבי עקיבא, הבחין הרב

צ'קנובסקי בילד כבן 3-4 והנה הוא בוכה. ממרום מעמדו התורני, ניגש אליו הרב ושאל מדוע הוא בוכה. כשהבין שיתכן שהוריו של הילד אינם נמצאים כאן, וצריך להביאו לביתו, הרים אותו הגר"מ צ'קנובסקי על ידיו, ונשאו כך ברחוב, עד לביתו במעלה רחוב בן זכאי.

רבינו הגאון המרא דאתרא עם מרן הגר"מ אדלשטיין

מרן הגראי"ל 'התקלס' מכוח ההכרעה של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

מי שמכיר את הדרך, יודע שמדובר במסלול לא קטן. יש לעבור קטע ברחוב רבי עקיבא, לפנות לרחוב ירושלים, משם לבעלז, ומשם לבן זכאי, ולהמשיך לעלות עד אמצע הרחוב.

ולמרות זאת, לא התחשב הרב במאומה, ונשא את הילד על ידיו עד לביתו. גם לבחור צעיר היתה זו משימה לא קלה, על אחת כמה וכמה לאדם מבוגר כמו הרב צ'קנובסקי.

זו דוגמא ל'אנשי סגולתו' ותפארתו, שאומרים ב'גדל'. האנשים שראוהו ברחוב, הבינו שהוא עושה כאן מעשה-חסד שאין לשער ואין לתאר. והיתה זו 'דרך ישרה, תפארת לעושיה, ותפארת לו מן האדם'.

הכין את השיעורים במטבח

והסיפור האחרון היה על סבה של הכלה, מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א.

לפני שנים רבות בא אליי רופא וסיפר בהתפעלות רבה על ביקור שערך בבית פלוני, וראה שם הנהגה למופת של חתן לשווייגער שלו. הרופא תיאר בפניי כיצד החתן, ורעייתו, מפקירים בפני השווייגער את כל הדירה, וכשבעל-הבית היה צריך להכין שיעור, הוא עשה זאת ב... מטבח.

כך, תיאר הרופא, ישב האדם הנכבד ההוא עם עשרות ספרים והכין את שיעורו בין הסירים במטבח.

היה זה מרן הגאון רבי גרשון שליט"א, שכיבד בצורה מופלאה את חמותו, הרבנית דיסקין ע"ה, ונתן בכך דוגמא למופת כיצד מתנהגים עם חמות.

הרה"ג רבי אברהם פולק, ראש ישיבת 'קרלין סטולין', הוסיף לספר, לאחר הדרשה, שאחד הת"ח ברמת אלחנן סיפר לו שיום אחד התקשר מרן הגר"ג אדלשטיין לכמה ממקורביו, וסיפר להם בשמחה-רבתי ש'ברוך השם הצלחתי הבוקר לגרום לחמותי לאכול לֶבֶן'.

ואף הנהגה זו נכללת, כמובן, ב'אנשי סגולתו ותפארתו'.

מרן הגראי"ל שטינמן שליט"א סיפר על כוח-ההכרעה של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

כוח ההכרעה של גדולי ישראל הוא כביר ונורא, וגם בדורנו היתום מזדמן לשמוע על הכרעות היוצאות מבתיהם של מרנן ורבנן, ששתלם הקב"ה בכל דור ודור על מנת שידריכו את העם היהודי גם בשאלות קשות.

את הסיפור דלהלן על אחת מהכרעותיו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל סיפר יבדל לחיים מרן ראש הישיבה, הגראי"ל שטינמן שליט"א, שהעיד ש'התקלס' והתפעל מאוד מכוח-

ההכרעה של מרן זצ"ל. רבינו הגאון המרא דאתרא סיפר את הדברים במהלך דרשה שעסקה בענין מצוות פריקה וטעינה של שורו של שונא, שיש בה ענין טיהור המידות.

היתה זו שאלה קשה ביותר שהגיעה אל מרן ראש הישיבה שליט"א, ועסקה בעניינם של בני זוג שהתקרבו ליהדות, והיו מוכנים לשמור אחת משתי המצוות, שבת או טהרת המשפחה. והנה, החיוב על חילול שבת הוא סקילה, וטהרת המשפחה היא בכרת בלבד.

את השאלה הצגתי בפני מרן הגרי"ש אלישיב, סיפר הגראי"ל שליט"א. ההכרעה היתה לומר להם שישמרו טהרת המשפחה, ומרן הגרי"ש הסביר לי את פסק-ההלכה שלו בכך שבקיום מצוה זו יש משום 'לכופ את יצרו', מה שמחשיב מאוד את המצוה כולה, ומעלה את דרגתה, סיפר מרן ראש הישיבה.

הסבתא תרמה 20 שנה מחייה, והנכדה התחילה לדבר!

אחד הפקסים שהגיע לכולל 'בית דוד' פלט סיפור מצמרר. במשפחה פלונית נולדה תינוקת, שעד לגיל 4 לא פתחה את פיה, ולא דיברה מאומה. כל הרופאים והתרופות שניסו לתת לה, לא הועילו דבר.

יום אחד קמה הסבתא, שמצב נכדתה נגע מאוד לליבה, ואמרה: 'רבש"ע, אני תורמת 20 שנה מהחיים שלי, ובלבד שתפא את נכדתי'.

השומעים היו המומים, אבל לתדהמת הכל הנס הזה התרחש. לפתע-פתאום החלה הילדה הקטנה לדבר. אי אפשר לתאר את השמחה שאחזה בבני המשפחה.

גם הסבתא הביעה את שמחתה העצומה למראה הנס, אבל לא עברו ימים אחדים והיא 'תפסה את עצמה'... אני בסך-הכל בת 70, והנני חוששת שאם תרמתי 20 שנה מחיי, והש"ת עשה לנו נס שכזה, לא יעבור זמן רב, ואני אצטרך לעזוב את העולם, אמרה.

הבחור סיפר שהוריו התגרשו, ולאחר מכן נישאה אחותו הגדולה, וגם היא התגרשה. ואם כל זה עדיין לא מספיק, הדבר חזר על עצמו בנישואי אחיו, שגם הוא התגרש. הבחור סיפר את הטראומות שעברו על משפחתו, שהרי עוד בתקופה שהוריו היו נשואים התעוררו ביניהם מריבות עד לבלי דין, וכך גם קרה אצל האחות והאח.

הבחור שטח את התלבטותיו וסיפר שעתה הוא נכנס לתקופת שידוכיו, ולמרות שאין לי אישית כל בעיה, והנני נחשב כבחור מבוקש, ויש לי הצעות מצוינות, אני מסתפק אם לאחר ה"חזקה" שיש במשפחתי בענייני הנישואין, יש באפשרותי להינשא?!

השבתי לו, שאני יכול להבטיח לו ש'הכל יהיה בסדר בעד'ה', בתנאי שיקיים את מה שכתוב ב'אהבת איתן' המופיע ב'עין יעקב'. דבריו של ה'אהבת איתן' מתייחסים לדברי הגמרא במסכת ברכות (דף ח' עמוד א') - 'על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא, אמר רבי חנינא: לעת מצא זו אשה, שנאמר מצא אשה מצא טוב. במערבא כי נסיב אינש אתתא אמרי ליה הכי, מצא או מוצא; מצא דכתיב מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', מוצא דכתיב ומוצא אני מר ממות את האשה', וכו'. ומקשים רבים מהמפרשים: מדוע רק במערבא (בארץ ישראל) אמרו 'מצא או מוצא', דהיינו שרק בא"י הסתפקו האם האשה היא מצא או מוצא, ששייך שיהיה מצב מר-ממוות?

ומסביר ה'אהבת איתן': 'יש להטעים, למה דווקא במערבא שאלו מצא או מוצא, ולא בבבל? כי במערבא, דהיינו בני ארץ ישראל, היו לוקחים אשה תחילה, כדאיתא בקידושין, אבל בבבל שהיו לומדים תחילה, לא היו שואלים, כי התורה הגינה מאשה רעה'. עכ"ל. נמצאנו למדים על כוחה העצום של התורה, הסולל וכושב את הדרך בפני הלומדים, ומגן עליהם אפילו מאשה רעה.

אמרתי לבחור ההוא, אם תקיים את מה שכתוב כאן ב'אהבת איתן', ותנצל את כל כוחותיך ללימוד תורה, ולא תבטל מזמנך על דברי-הבל, תוכל לסמוך על הבטחתו, והבטחת התורה, ואז גם אני מבטיח לך שתצליח בנישואיך. הבחור ביקש שאכתוב לו את ה'הבטחה' הזו במפורש. ואכן, לקחתי את ה'בלאנק' שלי, וכתבתי את הדברים שחור על גבי לבן, וצירפתי את חתימתי לך, תוך שהוספתי ואמרתי שמאחר שהדברים נכתבו במפורש ב'אהבת איתן' - אין לי כל בעיה להבטיח לו כדברים האלה.

הבחור ביקש שאכתוב לו את הדברים במפורש. ואכן, הוצאתי את ה'בלאנק' שלי וכתבתי 'הבטחה'.

הסתבאת שיגרה לנו מכתב, ובו היא שואלת האם מותר לה לחזור מתרומת 20 השנים? - - - נו, איפה אפשר להשיג תשובה לשאלה כזו...? ובכל אופן ישבו חכמי הכולל שלנו וניסו להעלות ארוכה לשאלתה של הסבתא, עד שמצאו שאלה דומה בספר 'עוללות אפרים', המצטט מדרש שבו מובא דין ודברים' שהיה בין אדם הראשון לקב"ה. המדרש מביא שעל דוד המלך נגזר לחיות 3 שעות בלבד (ויש בכך כמה גרסאות). אדם הראשון שראה זאת, החליט לתרום לו 70 שנה מחייו. עד כאן הדברים ידועים. מה שלא ידוע הוא שאח"כ ביקש אדם לחזור בו.

אמר לו הקב"ה, הרי יש לך צאצא נוסף, ושמו יעקב אבינו, וכדאי שתלמד ממנו כיצד הקפיד הוא לקיים את נדרי, כשאמר 'ידר יעקב נדר וכו', אם יהיה אלקים עמדי' וכו'. מששמע אדם הראשון כך, החליט לחזור בו מהחזרה, ולקיים את נדרו. ואגב, העוללות אפרים' מפרש לפי זה את תחילתו של הפרק 'הללוקה, הללי נפשי את ה', ואומר כך: 'אל תבטחו בנדיבים, בן אדם שאין לו תשועה' - הוא אדם הראשון, שלמרות שהבטיח לדוד המלך 70 שנה, רצה לחזור בו. 'אשרי שאל יעקב בעזרו' - כי לפי דברי המדרש הנ"ל, יעקב התאמץ לשמור את נדרי.

ה'עוללות אפרים' פסק לשואל שלפי דברי המדרש, כדאי לו להתאמץ ולשמור על נדרי, וגם אני אמרתי לאשה, שלא כדאי שתחזרי כך מתרומת 20 השנים, אבל אתן לך 3 עצות כדי תאריכי ימים.

העצה הראשונה היא, לעסוק בחסד, וכפי שהגמרא (ראש השנה, דף י"ח עמוד א') מספרת על שני צאצאי עלי, שהאחד חי 40 שנה והשני 60 שנה, והגמרא אומרת שהראשון עסק רק בתורה, והשני בתורה וחסד, ולכן האריך עוד 20 שנה. **העצה השנייה**, להעביר על המידות, וכפי שמספרת הגמרא בסוכה, שאדם העביר על מידותיו ולא החזיר למי שהעליב אותו, והעבירו את חייו של הפוגע לנפגע. **העצה השלישית**, לקחת מצוה שקשה לעשותה, ולקיימה במס"נ.

'האם אני כשיר לנישואין?'

שאל הבחור

הגיע אלינו בחור העומד בתקופת שידוכיו, וסיפר דברים לא-טובים ממשפחתו, וביקש להתייעץ מה עליו לעשות.

וַיֵּאמֶר הַיָּהוָה

פורצת מליבו. היתה בו נשמה זכה שלא חָטְאָה, עד כדי כך שהיה מוכן למסור נפש עבור שמירת שבת, וכשידע על מקום מסוים המחלל שבת, לא הסכים לקחת משם כסף, למרות שהיה מגיע לו, והמדובר על סכומי כסף גדולים מאוד.

● בחלויותיו שהתקיימה בבית העלמין בחולון השתתפו גם המרא דאתרא, עם כמה מאברכי כולל 'בית דוד', ות"ח נוספים. כיון שקובי לא היה נשוי, ועזב את עולמנו ללא זרע של קיימא, מבקשים ללמוד משניות לעילוי נשמת **יעקב בן משה**.

● בבני ברק נפטרה לפני מספר שבועות אשה צדקת ויראת-השם, בשם מרת **לאה ברבר** ע"ה. מי שהשתתף בהלווייתה הבחין שאנשי הח"ק מניחים בתוך קברה לוח-עץ גדול. בימי הישבעה שמענו מהבנים שיחי' את הסיפור המלא אודות לוח-העץ. מרת לאה ע"ה, ובעלה הרב **אברהם-צבי ברבר** זצ"ל, הקפידו מאוד שלא לִשְׁכֵּת אף פעם לסעודת-השבת בלי אורח עני. גם אם לא הזדמן להם למחלצוא עני בקרבת-מקום, השקיעו מאמצים עליונים על מנת להביאו לסעודת-השבת. הבנים מעידים שי'אף פעם לא ישבנו לסעודת-שבת בלי אורח.

● והיו האורחים הללו בצורתם ובתואר-פניהם של האורחים-של-פעם, בעיירות ישראל בגלות. עניים ואביונים, שריח לא-טוב עלה מהם, ובזמן הסעודה נקטו במעשים שנפשו של אדם סולדת מהם. והיו גם כאלה שלא הסתפקו בסעודות השבת, אלא נשארו כמה ימים - ולפעמים שבועות - לאחר מכן. למרות הכל, לא התעייפו בני הזוג הצדיקים הללו, לבית ברבר, והקפידו בתמידות על הַבָּאָתוֹ של אורח מהסוג הנ"ל, כדי 'להתפאר' בו במהלך השבת.

● כך היה גם בסעודות החגים, ובסעודות פורים. והנה, ביום פורים אחד, שהיה גשום במיוחד, והבריות לא הסתובבו ברחובות, לא הזדמן להם בשום אופן להשיג עני שיאכל על שולחנם בעת הסעודה. מרת לאה ע"ה שיגרה את בעלה שוב ושוב אל הרחוב, אולי בכל זאת ימצא עני כלשהו, ואין, אבל, היא לא וויתרה. הוציאה מארנקה

לחשוב כמה החשיבו בשמים את המאמצים שעשה הן כדי להגיע לשיעור, והן את ריכוז-המוחין שלו בעת השיעור, כשניסה להבין - ככל יכולתו - את דברי הרב שליט"א. שהרי הוא מצידו עשה, באמת, את כל מה שיכול היה לעשות.

● אם ננסה לתרגם את מה שראינו אצל קובי המנוח (ויהיו הדברים הללו לעילוי נשמתו הזכה), נוכל לומר שאין לך אדם שאינו שייך אל האמת הנ"ל, ואולי יותר מכך: אין לך אדם שאין לו שעה משעתו של קובי ז"ל. כל אחד מאתנו עובר לעתים מצבים קשים, ואפילו קשים מאוד, ובשעה ההיא אין לו אפשרות ללמוד היטב, כפי שהוא לומד בשעות הטובות שלו. הוא גם לא מסוגל אז להתפלל כראוי, ולעשות מעשים טובים כפי שהוא עושה תמיד.

קובי המנוח רוקד לכבוד התורה בהכנסת ס'ת לבית הכנסת המרכזי

הנשמה החלושה הפוקדת אותו בעת ההיא, אינה מאפשרת לו לזנק קדימה, כרצונו וכשאיתנו. ויש מקרים שהאדם נשבר מכך.

● המשבר הזה, אינו במקומו. צריך לדעת שבדיוק - אבל בדיוק - כפי שאנחנו מבינים שהקב"ה לא בא בטרוניות אל אדם מסוגו של קובי המנוח, כך לא באים בטענות אל מי שנמצא במצב של קושי. ואם רק ישתדל האדם ההוא לעשות את מה שביכולתו לעשות בעת ההיא, יהיה נחשב כצדיק גמור, ולא יתעוררו נגדו טענות כלשהן.

● נשתמרו בידינו תמונות מהכנסת ספר התורה של רבינו המרא דאתרא לבית הכנסת המרכזי, ושם ניתן לראות את המנוח מרקד ומכרכר בעוז ותעצומות לכבודה של תורה, ואפשר לראות בידועין עד כמה השמחה הזו

נברא, וצִלָּם האלוקים שבו לא פחות חשוב מצלמו של כל אדם אחר, יהיה אשר יהיה.

● דברינו מְכוּוֹנִים הפעם **לקובי מילשטיין**, האיש, שכולנו התפעלנו מאהבת-התורה שלו, ומהמאמצים הַבֵּל-יתוארו שהשקיע כדי להגיע לכל שיעור של רבינו **המרא דאתרא** שליט"א, וזאת למרות המוגבלות השכלית שהיתה לו. כאשר היה נראה לו שהבין משהו מדברי הרב, מחא כפיים מרוב התלהבות, ונראה היה ששמחתו שמחת-אמת היא.

● צער רב פקד את מכריו בעת שהגיעה השמועה על התאונה הקטלנית בכביש גחה, שבה נהרג קובי ז"ל, בעת שנסע על אופניו. אופניים אלה שימשו אותו להגיע אל שיעורי התורה בבני ברק ועליהם הוא מצא את מותו. צריך

כסף, וביקשה מבעלה שייסע לתחנה המרכזית בתל אביב, שם מסתובבים מאות עניים, ויביא משם את אחד מהם לסעודה.

● האבא מילא את רצון אשתו, נסע לתל אביב והביא משם אורח עני, אבל כזה שכל צורתו אמרה עניות, על כל המשתמע מכך... 'עד היום אנחנו זוכרים את הרגע שבו פתח אבא זצ"ל את הדלת, ועימו העני, ואמא פורצת

הפסוק 'ועשית שלחן עצי שטים' (שמות, פרק כ"ה פסוק כ"ג), וכך הוא כותב: 'ועל דרך הפשט, הוצרך השולחן בבית ה', בלחם אשר עליו להיות שורש דבר שתחול הברכה בו, וכו'. ועל דרך המדרש (תנחומא, תרומה י') ועשית שולחן עצי שטיים, שלום טובה ישועה מחילה. וכן מצינו בארון ובמזבח, כי כל הטובות האלה נכללות בה ובאות בסיבתם, גם בסיבת השולחן כי הוא

כשהמעשה בה"א הידיעה היה שאת כל מעשיהם אלה עשו בהסתר גמור, ורצונם היה שהדברים לא יתגלו ויתפרסמו. אחד המעשים הנאדרים- בקודש של מרת לאה ע"ה היה בעת התאונה המחרידה שהתרחשה ביום פטירת ה'בבא סאלי' זצ"ל, תאונה שהותירה אחריה עשרות יתומים רכים. הגב' לאה החליטה לאמץ את 5 יתומיה של אחת המשפחות, ובמשך שנים היתה משכימה מדי בוקר בבוקר, ומגיעה לבית המשפחה בשעה 6.50, נכנסת לשם בשמחה ובשירה, ומעירה את הילדים ומכינה אותם ליציאה ללימודים בחיידר.

● הגב' ברבר ע"ה לא היתה אז צעירה לימים. מנין שנותיה הגיע ל-62, ולמרות זאת ביצעה את מלאכת-הקודש הזו לא יום אחד, ולא יומיים; לא שבוע ולא שבועיים. במשך שנים הגיעה מדי בוקר לבית המשפחה, בהתנדבות מליאה כמובן, וסייעה בגידול היתומים. בשעות אחה"צ הגיעה שוב, וסידרה את הבית וניקתה אותו, רחצה את הילדים והשכיבתם לישון. כך היו אנשי הדור ההוא, שהיו מוכנים להתמסר למען הזולת בצורה שאי אפשר לתאר. וכל זאת, ללא רעש וצלצולים. רק האמת עמדה מול עיניהם!

● אבל אם מדברים על אמת, ועל מידת האמת, נספר כאן שלפני זמן-מה נכנסנו לחדרו של

החפץ חיים בתמונה ההיסטורית

אחד מגדולי התורה שליט"א, וראינו שעל הקיר תלו צילום ענק של פני-קדשו של החפץ חיים, תעתיק מאותו סרטון מופלא ונדיר מהכנסייה הגדולה שפורסם אשתקד, ועצר את נשימתו של כל יהודי באשר-הוא. הגדול ההוא ראה שאנחנו מתפללים על גודלה של התמונה, ואמר: 'אתה יודע מדוע אני תולה את זה כאן על הקיר, ובגודל שכזה? - במשך כל שעות היום נכנסים אליי אנשים ומבקשים עצה וברכה. יש מקרים שאני מתלבט, ואינני יודע מה להשיב. או-אז

מזבח כפרה לאדם, והלחם שעל השולחן הוא חשוב כקרבן על גבי המזבח כשאדם טוב-עין מייטיב ומאכיל שם העניים.

● 'והוא שדרשו חז"ל (ברכות נ"ה). והמזבח עץ שלש אמות וגוי' וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' (יחזקאל מ"א, כ"ב), פתח במזבח וסיים בשולחן, אלא בזמן שבית המקדש קיים, אדם מתכפר על ידי המזבח, עכשיו שאין בית המקדש קיים אדם מתכפר על ידי השולחן. ומנהג חסידים שבצרפת שעושים משולחנם ארון לקבורה, להורות כי האדם לא ישא מאומה בידו, ולא ילונן בעמלו כי אם הצדקה שעשה בחייו והטובה שהוא מייטיב על שולחנו. ולכך אמרו חז"ל (ברכות נ"ד ע"ב) המאריך על שולחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו. עכ"ל רבנו בחי.

● מעשים רבים לבלי מספר סופרו לאחר פטירתם של בני הזוג ברבר,

בשאגות-שמחה על המצוה הגדולה שהזדמנה להם. אורח זה, אגב, נשאר בביתם זמן רב לאחר פורים. כל כך היה טוב לו, שלא רצה ללכת...

● את המצוה הגדולה הזו של הכנסת-אורחים, קיימו בני הזוג ברבר, וכל משפחתם, על השלחן בסלון-הבית. והיה השלחן הזה עד למצוה שנעשתה במסירות נפש. והנה, לפני פטירתו, אמר בעל-הבית, הרב אברהם-צבי זצ"ל, שכיון שאמרו חז"ל (ברכות, דף נ"ה עמוד א') ש'כל זמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר על ישראל, ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו' - ברצוני לחלק את לוח-העץ של שלחן-המצוה שלנו לשני חלקים, כשחלק אחד יונח בתוך קברי-שלי, וחלק השני בקברה של רעייתי, ויבוא השלחן ויכפר עלינו בבית דין של מעלה.

● צוואתו הייחודית של הרב ברבר זצ"ל מעוגנת בדבריו של 'רבנו בחי' על

האחים לבית ברבר. למעלה, האב רבי אברהם-צבי זצ"ל

הנני מביט בתמונתו של מרן הח"ח זצ"ל, ושואל את עצמי "מה הוא היה אומר? מה הוא היה חושב על מקרה כזה"? ובדרך כלל מגיעה אליי אז, הסיעתא דשמיא כדי לדעת איך להשיב.

● המשיך הגדול ההוא ואמר: "עד שבא הסרטון ההוא לעולם, ואת כתלי בתינו עיטרו רק ציורים של פני הח"ח, או לכל היותר תמונות לא-ברורות, לא היה באפשרותי 'להסתכל' על הח"ח ולחשוב כנ"ל. כי אולי הציור הזה אינו משקף במדויק את פני קדשו. אבל עכשיו שיש בידנו תמונה מדויקת, וגם זכינו לראות כיצד הוא זז ומהלך, וברור לי שהם-הם תווי פניו, המחשבה על "מה הוא היה אומר", הולכת לי יותר בקלות.

● ואין מי שלא יודע מה אמר מרן הח"ח על יחסם של שכנים זה לזה, ועל מחויבותם שלא להזיק אחד לשני. בענין זה קיבלנו מכתב מת"ח אחד, וכדאי שהציבור יקדיש תשומת-לב לנאמר בו. וזו לשון המכתב:

● אחת המשפחות בבנין שלנו הודיעה לכל השכנים על החלטתה לבנות חדרים נוספים בדירתם. הם החתימו את כל הדיירים, לא לפני שכמה מהם היו נאלצים לוותר על זכויות כאלו ואחרות, אבל עשו זאת מתוך רצון טוב, ומתוך ידיעה שבויתורים אלה הם צוברים לעצמם זכויות אינסופיות.

● מצד הדיירים, הכל היה בסדר גמור. כלומר, הם עשו מעבר ליכולתם והתנהגו אל המשפחה הבונה ביחס של כבוד, תוך שהם מוותרים על הרבה דברים במהלך הבניה, למרות שהיה מדובר בויתור אמיתי, כזה שהשכנים לא היו חייבים לעשות מצד הדין. ולמרות הכל, מה שקרה בסוף הבניה, עורר אותי לכתוב את מכתבי זה, כדי לעורר על כך את דעת הקהל.

● כאשר עבר כבר השלב האחרון של הבניה, והפועלים עזבו סופית את הבנין, והמשפחה נכנסה בשעה טובה לדירתה החדשה, הבחינו יתר הדיירים שחלק

גדול מהפסולת עדיין נותר מחוץ לבנין, מה שכישר את צורתו של הבנין כולו, ואפילו מנע מהדיירים להיכנס לביתם בצורה מסודרת. כמה מהשכנים ניגשו אל הבונה וביקשו ממנו שידאג לפנות את הפסולת מהבנין. בתחילה הוא הבטיח שיעשה זאת, אבל עבר שבוע, ועוד שבוע, ושום דבר לא זז.

● לאחר מכן שינה הבונה את נימת-דיבורו, ואמר שבעצם הוא אינו מחויב בפניו, אלא ה...קבלן, ולכן אל תפנו אליי, אלא אליו. כך החלה סדרה של וויכוחים אינסופיים, והפסולת עדיין מחוץ לבנין. לא להאמין, אבל המצב הזה נמשך כבר חודשים ארוכים. במהלך התקופה הארוכה הזו נפצעו כמה מילדי הבנין ממסמרים וחלקי-מתכת שהיו גם הם בערימה הגדולה של הפסולת, וכל זה לא שכנע את הדייר-הבונה לסלק את שאריות החומרים הללו מהבנין. זאת, למרות שכאמור במהלך הבניה וויתרו לו כל הדיירים האחרים ועשו לפנים משורת הדין.

נקלענו למקום ממש במקרה, ושפשפנו את עינינו כדי להיות בטוחים שאנחנו רואים טוב. מאות אברכים יושבים ושוקדים על התורה ביגיעה רבה, בכולל-הערב של הרב דן גרטלר בבית הכנסת הגדול בבני ברק. וזה רק כולל אחד מתוך הכוללים המרובים שמחזיק הרב גרטלר. ואם כך נראה כולל-הערב, שוו בנפשכם את המראה בכולל-היום. אשרי לדור שאילו אברכיו, ואלו מחזיקיו

אני כותב את דבריי אלה, מסיים ה"ח, כיון שבשנים האחרונות כל מי שמדבר, דורש או כותב, על ענייני שכנים, פונה רק אל השכנים שלא בונים וקורא להם לוותר ולוותר. ואכן, בוודאי שהשכנים צריכים להקריב משלהם, ולוותר, אבל כל זה אינו פוטר את מי שבונה לקיים את חובותיו-שלו כלפי כל דיירי הבנין. נוצר מצב, שכביכול הבונה מנצל את טוב-ליבם וְוְתָנוּתָם של שכניו כדי לא לקיים את מה שהוא צריך לעשות. ע"כ המכתב.

במהלך החודש האחרון נפטרה לבית עולמה מרת **אילנה דביר** ע"ה, אימו של מכובדנו יבדל לחיים הרב **ישי דביר**, המזכה מדי שבוע את כל רמת אלחנן בפעילות המסועפת שלו עם הילדים. האמא הדגולה, ובעלה רבי **אליעזר ז"ל**, למרות צניעותם הכבירה ורצונם שלא לפרסם את מעשיהם, היו ממעמידי הקהל באזור מגוריהם, ברחוב הר-סיני. פעילויות ויוזמות רבות יצאו מביתם הצנוע, כשהאמא המנוחה ע"ה עסקה רבות גם בהשכנת שלום-בית בבתי ישראל.

אימו של רבי ישי, היתה צדקת גדולה, ובביתה-שלה שררו יחסי אהבה ורעות מהנאצלים ביותר שאפשר להעלות על הדעת. זמן קצר לפני פטירת בעלה, סיידה וצבעה את כל הבית, באומרה 'לא יהיה זה מכבודו של בעלי שהנחמים שיגיעו ב'שבעה' יראו שהבית אינו מסויד כראוי'...

גם ישרותם של בני הזוג דביר היתה לשם דבר, והקונים שהגיעו לחנותם סיפרו בהתפעלות מרובה אודות ההנהגות שלהם בסחר-מֶכֶר. קבלן חרדי הציע פעם לרבי אליעזר לקנות את דירתו תמורת מספר דירות בבנין שיבנה על מקום הדירה. אבל רבי אליעזר הבהיר לו עד כמה הוא שמח בחלקו ואינו מעונין בעסקה. הקבלן סיפר בימי הישבעה' עד כמה העריך את ר' אליעזר על כך שלא ניסה לגנוב את דעתו, בְּלֶךְ ושוב, ולנסות לבדוק אם יוכל לקבל תמורה גבוהה יותר.

פעם, לא היה לרבי אליעזר להשיב חצי שקל כעודף בחנות. הקונה הבטיח שישבו בימים הקרובים לקבל את העודף, אבל שכח מכל הענין. לאחר כמחצית השנה הזדמן שוב לחנות, ור' אליעזר שמח מאוד לקראתו, ואמר: איפה היית חצי שנה? כל אדם שעבר ברחוב, אני מסתכל אם זה אתה. אפילו בבית הכנסת אני מחפש אותך! הקונה לא ידע על מה ולמה ההתרגשות הגדולה הזו. הוא כבר שכח מזמן ממחצית השקל...

בימי הישבעה' על האם

האחים לבית דביר. משמאל, האבא רבי אליעזר זצ"ל

ע"ה הגיעו לבית משפחת דביר ברמת אלחנן גדולי תורה ות"ח רבים, וסיפרו בשבחה של הנפטרת.

אשה דגולה נוספת נפטרה במהלך החודש האחרון, והיא מרת **עטל קורנבלי** ע"ה, אשת הרה"ח רבי **יששכר דב** שליט"א, שנפטרה בשיבה טובה בשנת ה'פ"ד. בימי החנוכה של שנת תשט"ז נישאה לבעלה, אוד מוצל מאש, נצר למשפחה מפוארת של חסידי בעלזא מהעיירה חוסט, ויחדיו הקימו את ביתם כשהם מתגוררים ברח' ז'בוטינסקי בב"ב.

בהלוויה. הרה"ח רבי ישכר-דב קורנבלי (משמאל) ובנו הרב אברהם-יצחק (מימין)

מאחורי הבית הקים בעלה את בית הכנסת 'היכל שלמה' במסירות נפש ממש, וכיתת רגליו למצוא מנין בימות החול ולעתים אף בשבתות, ויחד עם זאת קירבו את תושבי השכונה לתורה ומצוות והבריות התלהבו מנועם הליכותיהם. ביתם בפרדס כץ היווה מרכז לכל השכונה ומחוצה לה, והנפטרת טרחה לבשל ולהכין שלא יחסר מאומה לרווחת המתפללים.

בשנת תשס"ה עברו לדור ברחוב בילו, זאת להפצרות נכדיהם המתגוררים בב"ב, למען יקל עליהם לבקרם בפרט שבתקופתם עדיין לא גדלה אוכלוסיית החרדים בפרדס כץ. חייה היו מסכת מופלאה של קידוש ד', אהבת תורה וחכמת חיים שאין בנמצא. שכנותיה סיפרו שהיתה להן כאם, והיתה מתעניינת תמיד בשלום ילדיהם.

גם כאשר גופה התייסר, דעתה היתה צלולה, זכרה כל פרט והתעניינה בשלום כל מכריה. צדקותיה וחסדיה היו לאין שיעור, והכל בהצנע לכת.

לאחרונה נחלשה ראייתה, ולמרות הכל התעקשה להתפלל מתוך סידור בהשתפכות הנפש, כשבעלה שליט"א מתמסר למענה יומם ולילה ללא הפוגה.

בשבת 'שירה', האחרונה לחייה, ביקשה שיקריאו לפניו מהסידור את שירת הים בשמחה גדולה. אף בשבוע האחרון לחייה, בעת שהתעצמו יסוריה, עד שאמרה לבת-משפחתה כי 'כל הלילה הכליות שלי בערו כמו אש', ועם זאת ציפתה לישועת ד' כהרף עין. ביום האחרון לחייה הדגישה באזני משפחתה שיכל רגע של חיים שווה ל', בשל קיום מצוות האמונה שיש ביכולתי לקיים בכל רגע ורגע.

כשבועיים לפני נישואי בנו, החתן המופלג **אברהם יצחק**, התבשר מיודענו הנכבד הרב **ניסן שוורץ** על פטירת אביו, הרה"ח רבי **ישראל משה** זצ"ל. מי שהתפעל במשך כל השנים מאישיותו הנדירה של רבי ניסן שליט"א, הגבאי ד'קהל חסידים', מטוב-ליבו, ישרותו ומידותיו המאוד-נעלות, צריך היה

והיה הולך לעשרות שיעורים וממלא את כרסו בדברי תורה ויראה. סיפר הבן, הרב ניסן: כשהעברתי אותו פעם לבית הכנסת 'הראשונים', שהיה ממש מול הבית ברחוב רבי עקיבא, ובאותו יום היתה רוח חזקה שאילצה אותו להחזיק את כובעו בחוזקה, אמרתי לו שאולי כדאי שישאיר את הכובע בבית, שהרי ביד אחת יש לו את הגמרא ויתר הספרים, ואיך יוכל גם להחזיק את הכובע. אבל אבא דחה מיד את הצעתי ואמר: הרי זו היא צורתו של יהודי. איך אפשר ללכת לבית הכנסת בלי כובע?

● רעייתו תבדל לחיים, היא ילידת העיר נארול (בתו של רבי שלמה אפרים פישל פויגעל זצ"ל), משם הגיעו

אדמו"רי בית נארול. בימי הישיבה הגיע כ"ק האדמו"ר מנארול שליט"א לנחם את המשפחה, וסיפר שהאמא שתחי' - המבוגרת בכמה שנים מהרבי שליט"א - לקחה אותו כילד קטן לחיידר בנארול. כהכרת-טובה הגיע האדמו"ר לניחום אבלים, ומפאת הקושי לעלות עד לבית המשפחה, ירדו הבנים-האבלים לקומת הכניסה, ושם ניחם הרבי שליט"א, והאריך לספר בגודל שבחו של הנפטר.

● זכינו לראות פעמים רבות את רבי ישראל-יצחק זצ"ל כשהיה מגיע להשתתף בשמחות שנערכו אצל בנו, ותמיד השתאינו למראה ההוד-וההדר שנשקף מפניו האצילות. בימים אלה יש בביתו של רבי ניסן שמחה נוספת, בשעה טובה, עם נישואי בנו (האופורו) בעז"ה בשבת הקרובה, פרשת 'תצוה' ב'קהל חסידים', והסבא הנערץ כבר לא יהיה עמנו. הוא עלה למרום, ושם קיבלו אותו כל המלאכים שיצאו ממפעליו הרבים למען השם ותורתו, ומשם הוא ימשיך להשתתף בשמחת צאצאיו.

כ"ק האדמו"ר מנארול שליט"א מנחם את הבנים והאח. ברקע, רבי ישראל-משה שוורץ זצ"ל

הגבאי רבי ניסן שוורץ עם הגאון רבי יהודה סילמן ב'קהל חסידים'

● אחיו יב"א של הנפטר סיפר שכאשר הגיע פעם האדמו"ר הזקן מאלכסנדר לביקור במשפחת שוורץ, הסיעו רבי ישראל-משה ברכבו. הרבי הבחין ששפתיו של הנהג דובבות כל העת, וכששם את אוזנו התפלא לשמוע שהוא אומר פרקי תהלים. הרבי העיר את תשומת-ליבו שיתכן שזה מסוכן לנהוג בצורה כזו, אבל ר' ישראל-משה אמר שהוא נוהג לסיים מדי יום 3 פעמים את כל ספר התהלים, כך שהוא זוכר הכל בעל-פה, ואין כאן חשש של סכנה. נמצאנו למדים היכן היה ראשו נמצא, גם בדרכים...

● את ילדיו שלח לישיבות הקדושות, וחלקם למדו בישיבת לוצרן וחלקם הגיע לסלבודקה בארץ ישראל. מְתִי-מספר מהיהודים שחיו בעיירה ההיא זכו לה ישאר יראי-השם, ורק ר' ישראל-משה, ומעטים נוספים, זכו לכך. כל הנכדים

● בהגיעו ארצה לפני 17 שנה חיפש רק דבר אחד: איפה יש שיעורים באידיש, כדי שיוכל להשתתף בהם.

לשמוע את הסיפורים שסופרו על אביו זצ"ל בימי הישיבה, ולהבין שהבן הלך בדרכי אביו.

● היה זה נס גדול, וסיעתא-דשמיא לא מצויה שרבי ישראל-משה זצ"ל זכה לזרע-קודש שכזה, כשכל 5 ילדיו - 3 בניו ו-2 בנותיו, וכן כל יתר צאצאיו המרובים בלעה"ר - הם יראי-השם ומדקדקים על קלה כבחמורה, ועל-פניהם ניתן לחזות בחינוך המיוחד שקיבלו מהוריהם, האב זצ"ל והאם תבדל לחיים.

● משפחת שוורץ גדלה בעיירה לעניס בדרום צרפת, כשהנפטר הדגול נולד שם, לאביו רבי אברהם יצחק זצ"ל. מקום זה היה ידוע כבירת כורי-הפחם הצרפתיים, ויהודים רבים הגיעו לשם, מסיבות שונות, עוד בטרם

פרצה מלחמת העולם השנייה. לא קשה לתאר עד כמה קשה היה להישאר במקום כזה נאמן להשי"ת ולתורתו, ולגדל את הילדים לתורה ולמצוות. ולמרות כל הקשיים והנסיבות הצליח רבי ישראל-משה בס"ד לגדל את ילדיו כראוי, ומי שהתבונן בשלושת האחים לבית שוורץ, יבדלו לחיים, יכול היה לראות על-אתר עד כמה הם ספוגים ביראת-אלוקים.

● ביתה של משפחת שוורץ היה פתוח לרווחה, ולא מעט ראשי ישיבות ואדמו"רים היו פוקדים את מעונם בדרום צרפת, למרות המרחק הרב בין העיר לעניס למדינות האירופאיות האחרות אליהן היו האישים התורניים צריכים להגיע. האבא זצ"ל, שעסק בטקסטיל, היה בעצמו אות ומופת ליהודי הדבוק בבוראו יומם ולילה, וכשהיו האדמו"רים וראשי הישיבות פוקדים את ביתם, גילו שהאדם הניצב עליהם ומשרת אותם, מלא-וגדוש בתורה וביראה.

הגר"י זילברשטיין השתתף בשמחת בר- המצוה לבנו של מנהל הסמינר הישן בירושלים, וסיפר על גדלותו רבת-ההוד של הגאון מבנדין זצ"ל, שהיה הסנדק שלו

הרב ישראל לוי, מנהל הסמינר הישן בירושלים, שערך בר-מצוה לבנו מאיר, זכה להשתתפותו של רבנו הגאון המרא דאתרא, רבי יצחק זילברשטיין, שהגיע לאירוע, ואף נשא בו דברים.

משפחת לוי הנכבדה הם צאצאים של הגאון המפורסם מבנדין, רבי הערש-העניך הכהן לוי זצ"ל, חתנו של הישפת אמת, יואני שזכיתי שגאון זה ישמש לי כסנדק, יכול להעיד על דמותו רבת-ההוד, וכל הדברים שיצאו מפיו התקבלו אצל כל גדולי ישראל בדורו, אמר הגר"י זילברשטיין.

רבנו הגאון המרא דאתרא (במרכז) עם הגאון רבי שאול אלתר ראש ישיבת 'שפת אמת' (משמאל), ובעל השמחה הרה"ח רבי ישראל לוי מנהל הסמינר הישן (קיצוני מימין)

את ברכתו לחתן בר-המצוה ניסח הרב שליט"א ב'יורט' שיצא מפי הרב מבנדין, על מאמר הגמרא (מגילה, דף י' עמוד ב'), 'מסורת בידנו מאבותינו, אמוץ ואמציה אחים היו'. ואמר הרב מבנדין שהמלים 'מסורת בידנו מאבותינו', מלמדות על כך שהגמרא מעוניינת להנחיל לנו כאן לא רק את הידיעה שאמוץ ואמציה היו אחים, אלא יש כאן מסר מיוחד, והדרכה לחיים.

המסר הזה הוא, אמר הגאון זצ"ל, שאם האדם יתאמץ לעשות רצון קונו מעבר לכוחותיו הרגילים, גם הקב"ה יאמץ אותו, ויוכל להגיע לדרגתו של אמציה, שהיה מלך יהודה.

מבטל מזמנו. את דקות-הפנאי שבין ברכה לברכה, הוא מנצל תמיד ללימוד. הגרא"י כהן הוא, כידוע, כהן מיוחס, ויש לברכתו ערך רב.

● בליל שבת פרשת 'תרומה' סיפר רבנו המרא דאתרא סיפור מדהים שהתרחש באחד הקיבוצים החילוניים בארץ. יום אחד התעורר מזכיר הקיבוץ והחליט שלא יתכן שלא יהיה בית כנסת במקום, וממחשבה למעשה פרסם שהוא מייסד מנין לתפילה אצלו בבית. בפעם הראשונה לא הגיעו יותר מאנשים בודדים, אבל לאט-לאט גדל המנין והתרבה, עד שהיה צורך להקים בית כנסת בקיבוץ. למרבה הפלא הסכימו רוב התושבים להצעה להקים בית

הטוב על המאמצים המיוחדים שהוא משקיע בברכת-הכהנים שלו. הגרא"י כהן, המכהן בשעות הבוקר כראש כולל 'אהל יעקב' ברחוב הלפרין, ואחא"צ כר"מ לשיעור ג' בישיבת 'דברי מרדכי' של הגר"מ מן שליט"א, אינו מסתפק בברכת-כהנים אחת שהוא אומר במנין 'הנץ' בהיכל בית הכנסת המרכזי, בו הוא מתפלל בקביעות. הוא נע-וגד בין כל המניינים האחרים של

בתי הכנסת (וגם בבתי כנסת אחרים...), ומזכה את כולם בברכתו, וגם אינו

הגרא"י כהן מנצל זמנו לפני ברכת כהנים

● וכיון שעסקנו בעניינים הנ"ל, של חולים ומחלות רח"ל, כדאי לציין שלא פעם התרעם מרן הסטייפלער זצ"ל על הגישה שהתפשטה גם בקרב בני התורה, למחר לרוץ לבקש ברכת צדיק בכל ענין קטן כגדול, תוך בזבז זמן יקר של לימוד תורה וקיום מצוות. אמנם - הסביר - יש ענין לבקש ברכות, אך על ידי כך שוכחים את העיקר, הלא הוא התפלה של החולה עצמו וכל הקרובים אליו. תפילה זו חשובה ביותר, שכן היא אמיתית וכנה, ומקובלת לפני הקב"ה יותר מכל דבר אחר! לא פעם - נהג לומר - כאשר נערכת תפילה על חולה במחלה קשה רח"ל, יש הרגשה כאילו התפילות אינן פועלות, אך תחושה זו בטעות יסודה, מפני כמה וכמה סבות. ראשית, גם במקרה שנגזרה גזרה - בכל זאת מועילה התפילה להקל על יסוריו של החולה. שנית, לא פעם מועילה התפילה להארכת חייו, ואפילו במקצת, וכל רגע מן החיים הוא יקר מפנינים.

● על החיזוק הגדול בבתי הכנסת ברמת אלחנן בענייני 'אמן' (בברכות

ר' דוד נקנסקי עם הרב שליט"א

השחר, ובכלל) הקדשנו מאמר נפרד בגליון זה. נציין כאן שבמנין הנץ בבית הכנסת המרכזי עונה הקהל אמן גם על ברכתיו של ידידנו ר' דוד נקנסקי, האומר את הברכות בכוונה, ומזכה את הרבים בברכותיו. נא להתפלל לרפואת דוד בן חיה, וגרשון בן חיה.

● ברכת מזל טוב נאמנה למכובדנו הדגול הרה"ג רבי אברהם יעקב כהן לשמחת נישואי בנו, עב"ג למשפחת הרה"ג רבי אליהו אליעזר זכריש.

רבים מתושבי רמת אלחנן הגיעו לשמחת החתונה, וזאת גם כהכרת-

כנסת, אספו פרוטה לפרוטה, והנה בית הכנסת קם ועמד על תילו. מי שמתמצא בעניינים, יודע שבשנים האחרונות הוקמו עשרות רבות של בתי

כנסת בקיבוצים חילוניים (וזאת ביוזמת הארגון המופלא 'אילת השחר' בראשו עומד הרב שלמה רענן).

● מצוה גוררת מצוה, והנה נקבע היום לחנוכת בית הכנסת והכנסת ספר תורה ברוב-עם בקיבוץ. ברם, ביום ההסטורי ההוא, קרה דבר מצער. היום ומי

שהביא את בית הכנסת עד

הלום, הלא הוא מזכיר הקיבוץ, נפטר באופן פתאומי. כל אנשי הקיבוץ הכירו בעובדה שהאיש ההוא, שזכה במצוה הגדולה, בא לעולם כדי למלא את תפקידו זה, וכשפרויקט בית הכנסת עמד על תילו, נפטר האיש ועלה לשמי-שמים. חיזוק רב היה בעקבות כך בקיבוץ החילוני.

● הגר"י זילברשטיין סיפר שלאחר המקרה הגיעו האלמנה והיתומים ובפיהם שאלה: הרי לפני חנוכת בית הכנסת התקיים המניין בסלון הבית שלנו, ואם כן אין אנחנו יודעים האם אבינו המנוח התכוון להשאל את הסלון לבית-כנסת, או לתורמו למטרה הנשגבה. אם כוונתו היתה רק להשאל, הרי עתה כאשר בית הכנסת עומד על תילו, ממילא פקעה הקדושה שהיתה בסלון, ונוכל להחזירו לפעילות-החולין שלו; אבל אם הוא התכוון לתורמו לשם כך, הרי גם עתה נשארה בו קדושה.

● הצגתי את השאלה בפני גיסי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, סיפר הרב, והגר"ח אמר שלדעתו מזכיר הקיבוץ התכוון לתרום את הסלון לבית כנסת, כיון שמדובר במצוה גדולה וחשובה, ואם כן הקדושה לא פקעה ממנו.

● באותה דרשה, בליל שבת האחרון, סיפר הרב על שאלה מרתקת נוספת שהגיעה להיכל כולל 'בית דוד', ועוררה סערה ומהומה גדולה בין עשרות

האברכים. המדובר היה בקבוצה של ת"ח שהחליטה למחות נגד מעשהו של ת"ח פלוני, שלפי דעתם עשה דבר שאינו

כהוגן. הקבוצה הדפיסה מודעה בה היא מביעה את מחאתה, ועכשיו היו צריכים להפיצה בתיבות הדואר. נציג הקבוצה פנה אל נער כבן 14, הציע לו סכום של 200 ₪, וביקש ממנו לחלק את הדף. הנער הסכים, ובתוך דקות הניח את המודעה בתוך תיבות הדואר, ובא על שכרו וקיבל את הכסף שהובטח לו.

● לקראת סיום החלוקה, מבחין ת"ח בדף המונח בתיבות הדואר, מעיין בו, ופונה אל הנער בגערה ואומר לו: מדוע אתה מחלק את הדף הזה? הרי המוחים אינם צודקים בטענותיהם, והדברים שנכתבו בדף זה בטלים ומבוטלים!... הנער השיב שהוא אינו יודע מאומה על מה מדובר, וסיפר שפנו אליו וביקשו ממנו להפיץ את הדף, תמורת תשלום של 200 ₪, וכך עשה.

● עכשיו פונה הת"ח השני אל הנער ואומר לו: יש לי הצעה בשבילך; גם אני אתן לך 200 ₪, ובשכר זה תלך ו...תוציא את כל הדפים הללו מתיבות הדואר. כצפוי, הנער הסכים להצעה, ועשה את השליחות הנוספת... הוא הוציא את כל המודעות מתיבות הדואר וקיבל עוד 200 ₪. לאחר מכן התעורר הנער בשאלה, האם עשה כשורה? שהרי, המודעות לא היו כי אם דקות ספורות בתיבות הדואר, ומיד הוצאו משם, ואם כן מי שביקש ממנו לחלק את המודעות,

בוודאי שאינו מרוצה מכך, והאם הוא צריך להשיב את 200 השקלים הראשונים?

● השאלה עוררה

מהומה בבית מדרשו בחולון, סיפר הגר"י זילברשטיין. היו שאמרו שצריך להשיב את הכסף, והיו שאמרו שלא צריך להשיב.

● ברכת מזל טוב

לבבית מעומק הלב, להרה"ג רבי נסים דיין שליט"א, על הוצאתו-לאור של ספרו ה-300!!! הספר, ששמו 'שלוש מאות כסף'

(על שם הפסוק 'ולבנימין נתן שלש מאות כסף' (בראשית, מ"ה כ"ב), מכיל חידושים וביאורים, דרושים ורמזים על חמשה חומשי תורה. 6 העמודים הפותחים של הספר מכילים את... רשימת 299 הספרים שהופיעו עד כה! ברכותינו ואיחולינו להרב דיין שירבה כהנה וכהנה ויפוצו מעינותיו חוצה מתוך בריאות הגוף ונהורא מעליא.

● ולסיום, אי אפשר שלא להתפעל ממעשהו של אחד המתפללים החשובים ב'קהל חסידים', הרודף אחר מצוות החסד, ובכל פעם אחרי 'קידוש לבנה' אוסף מהמתפללים את הדף עליו מודפס הקידוש-לבנה ומניח אותו בבית הכנסת. בכך הוא חוסך למתפללים המרובים את הצורך לעלות בחזרה לבית הכנסת כדי להניח את הדף. ההתפעלות ממעשהו היא גם בגלל עצם מעשה-החסד, אבל בעיקר מפני שמעשה זה מבוצע בדרך כלל על ידי ילדים טובים העוברים בין המתפללים ואוספים את הסידור. מיודענו הנ"ל אינו חס על כבודו, ואינו ממתין עד שיגיעו הילדים, ועושה זאת בעצמו.

● צריך לדעת היכן לחפש את המצוות בעולם הזה, ולעשות אותן בשמחה ובטוב-לבב, מתוך רצון להיטיב עם הזולת. לחטוף, לחטוף ולחטוף מצוות ככל האפשר! יוזמה זו של הת"ח, הראויה לכל הערכה.

בס"ד ← **רח' סירקין 7**
ובאזור "נחלת משה"

כל סוגי הרצועות
 באיכות גבוהה

 ובאישור
 הוועד העליון לחינוך

הגהה וסיפוז תפילין
מהיום להיום
החלפת רצועות
עבודת יד

פרשיות תפילין
בתים לתפילין
מזוזות
ועוד . . .
בכל הנוסחאות וההידורים !

054-840-9960

המתנה
לפורים

למלמדים, לבתי
 ספר, לר"מים, ולכל
 אנשי החינוך, ולכל
 בית ישראל

לחנן: בשמחה
 של הגאון רבי יצחק זילברשטיין
 רבה של רמת אלחנן
 בהנהגות גדולי ישראל

שאלות ותשובות בהלכות חינוך
 עם שאלות אקטואליות ומעשיות

להשיג בחנויות
 פרטים: **03-6776168**

המתנה לכל
אירוע

לחנן: בשמחה
 של הגאון רבי יצחק זילברשטיין
 רבה של רמת אלחנן
 פרקי חינוך וחזון המועדים
 להנחלת התורה והמצוות
 מתוך שמחה, מעוטרים
 בהנהגות גדולי ישראל

שאלות ותשובות בהלכות חינוך
 עם שאלות אקטואליות ומעשיות

להשיג בחנויות
 פרטים: **03-6776168**

לבירורים
03-6776168
0533103388

הספרים שכבשו את הלבבות

טובך יביעו

עלינו לשבח

ברכי נפשי

עם דברי המוסר והחיזוק
 של הגאון רבי יצחק זילברשטיין

כתב וערך:
 משה מיכאל צורן

לכבוד ארוע
 מתנה

לבירורים: 03-6776168

בית האפייה

גמ"ח מוצרי אפייה איכותיים
 כל המוצרים בהשגה הבדי' העדה החרדית

רוחב אשל אברהם 26 קומה א'
 808 פתיחה:
 יאנק א-ה-10-7 פתוח.
 052-2143934
 /התראות
 בית האפייה

מוזרים
 ללא
 מתחרים

אחראי: משה מיכאל צורן

וועדת ביקורת המורכבת מתי"ח עוברת על החומר

כל פעולות הכתיבה, העריכה וכו' נעשות בהתנדבות

לפי הוראת הרב אפשר לתרום לבטאון מכספי מעשר

ניתן להשיג במייל: **zo@actcom.net.il**

והפעם: לא כמעט תאונה, אלא תאונה

**כולנו נחרדנו למשמע התאונה הנוראה
שאירעה בכביש ירושלים לעתותי-ערב
של יום ראשון השבוע. אלא שהשי"ת
אינו מסתפק רק בהלם ובטלטול
שעברו עלינו: הוא מעוניין שננקוט
בצעדים מעשיים, על מנת שתאונה
מחרידה כזו לא תתרחש פעם נוספת**

השי"ת דורש שנטלטל לא רק את הלב, אלא גם את שפת-המעשה. וזו, צריכה להיות הן בשיפור כללי של המעשים ודרכי-ההנהגה שלנו (ובתקופתנו - מי שיש לו מכשיר לא-כשר, צריך להיחרד לנפשו, ולהזדעזע מעומק הדין, עד היכן הוא מגיע, ולקחת את המכשיר המסואב ולהשליכו לאשפה!) והן במחשבה מעשית במה עלינו להתחזק בכל מה שקשור לענין הבטיחות בדרכים.

דומה שאין צורך להכביר במלים עד כמה אנחנו לוקים בנושא זה, המכיל פיקוח-נפש אמיתי, ללא הצטעעויות. יהודי מגיע לתפילת מנחה ומחנה את רכבו ממש על מעבר-חציה, וגורם בכך לסכנה של ממש למאות איש החולפים במקום בשעה זו. וכשנשאל אותו, ר'-'יהודי', וכי אינך חושש לסכן חיים? התשובה שבפיו תהיה, אבל אני צריך להתפלל מנחה. מה אתה רוצה, שלא אתפלל????

אן, פעמים רבות מזדמן לנו לעמוד ברמזור להולכי-רגל, ולהמתין להתחלפותו של האור האדום, בירוק. בין הממתנים יש גם ילדים קטנים שאינם יודעים חוקמות, כי אמא אמרה להם בבוקר 'תמתינו ברמזור בסבלנות, ותחצו את הכביש רק כאשר המבוגרים עושים זאת, כלומר באור ירוק'. אפס, יש 'מבוגר' אחד או שניים שדרכם אצה להם, והסבלנות מהם והלאה, והם מביטים אנה ואנה וחוצים את הכביש באור אדום! והילדים, כבר אמרנו, לא יודעים חוקמות, ועושים כמו ה'מבוגרים'...

אבל למה לנו ללכת רחוק. גם במקומנו (כמו במקומות רבים אחרים) חונים הנהגים מזה שנים רבות על מעברי החציה, או בסמוך להם, במיוחד במעבר ליד קומפלקס בתי הכנסת, שם עוברים מדי יום המוני ילדים בלעה"ר, בדרכם אל מוסדות החינוך, ולחלופין לבית הכנסת. נהגים אלה אינם מתחשבים כלל בכך שהרכב החונה על המעבר, חוסם לחלוטין את שדה-הראיה של הולכי הרגל, במיוחד של הילדים הקטנים העושים דרכם לחיידר. מקרים רבים של כמעט-תאונה, כבר היו במעברי-החציה הללו.

אבל הפעם היתה זו תאונה ממש. אמנם גם בתאונה זו היו נסיגים, אבל בכל אופן הפעם פגע הרכב בילד, וכל זאת בגלל הרכב שחנה על מעבר-החציה. בעמוד זה אנחנו מביאים תמונות מתוך סרט שלם שנוצר ע"י מצלמת-רכב שהיתה מותקנת על המכונית שנסעה בכביש.

הסרט מוכיח שלב-אחרי-שלב על הסכנה הממשית בחניה על מעבר החציה. הילד יצא מבית הכנסת, ובחדוות-נעורים אץ-רץ לביתו. הרכב שחנה סמוך מאוד למעבר החציה, אטם לחלוטין את שדה-הראיה של הילד, וכך לא הצליח לראות את הרכב המגיע מקצה הרחוב.

כשהבחין כבר, ורצה לעצור, לא הצליח לעשות זאת באופן מושלם, והסוף היה שהרכב נתקל בילד, ובנסיגים רק 'ליטף' אותו, ולא פגע בו כלל. לא היה חסר הרבה שה'ליטוף' הזה ייהפך רח"ל לאסון של ממש. ליבו של כל מי שהיה במקום, נחרד. אבל, כאמור, לא מספיק להיחרד רק בלב. צריך לשפר את המצב באופן מעשי.

עד מתי יהיה זה לנו למקוש?

המכונית חונה צמוד למעבר החציה

הילד יוצא מבית הכנסת ומתחיל לחצות את הכביש

רץ בצהלה בכביש ואינו מבחין ברכב המגיע

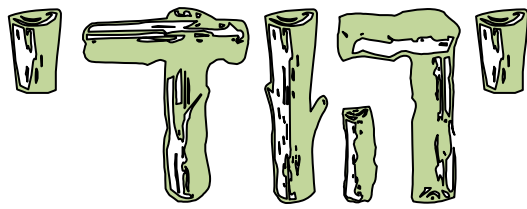
כשהילד מבחין ברכב, מנסה לעצור

בשל הריצה המהירה, העצירה לא פועלת...

הילד מנסה 'לעצור' את הרכב המגיע מולו

הדבר שבעלך מוכה לך, הוא יותר הגיוני ממה שבבא בן בוטא אמר לאשתו (על פי הבנתה), כמו שמוכא בגמרא (נדרים, דף ס"ז עמוד ב')? - אמרתי לה, יתירה מכך; מהמעשה ההוא אפשר ללמוד על השכר הגדול המצפה לאשה המקיימת את הוראותיו של בעלה, בדיוק כפי שיצאו מפיו!

הגמרא מספרת שם על מעשה שהיה באדם שעלה מבבל לארץ ישראל ונשא אשה מבנות הארץ. כיון שהשפה המדוברת בשני מקומות אלה שונה לחלוטין, כשאמר לה פעם שתביא שני 'בוציני' (אבטיחים) - הביאה לו שני נרות ('בוצינא' - נר בארמית).

בראותו זאת, התמלא הבעל חמה, וציווה על אשתו 'לכי שברי אותם בראש בבא' ('בבא' - שֶׁער בארמית). והיא, שלא הבינה גם הפעם את שפתו, הרי שבמקום לשבור את הנרות בראש השער, הלכה ושברתם בראש בבא בן בוטא שהיה גדול הדור.

רבי בבא, בניגוד מוחלט לבעל, לא התרגו, ומשראה על פניה של האשה שצדקנית היא, וללא ספק היה לה במעשה זה יעד רוחני נעלה, אמר לה: 'מה הוא זה שעשית לי בתי? אמרה לו: כך ציווני בעלי. אמר לה: את עשית רצון בעלך, המקום יוציא ממך שני בנים כבבא בן בוטא. עכ"ל הגמרא.

כי זה טבעה של אשה יהודיה, שאינה יודעת פשרות בעשיית רצון בעלה.

שלום הבית חזר למיטבו

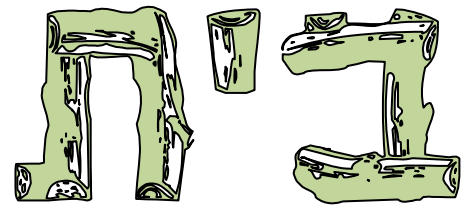
גם את, אמרתי לאשה, תגידי לבעלך שהינך מוכנה לקיים את רצונו ולעזוב את מקום-העבודה שלך.

האשה עשתה כמו שאמרנו לה, והנה הִפְלֵא-ופלא; הבעל, בשומעו שאשתו מוכנה לעשות כרצונו, חזר בו... ואמר שהוא מסכים שתשאר לעבוד שם... ושלום-הבית חזר למיטבו.

הנהגה כמו זו בבית היהודי מוסיפה לו חן וחסד ורחמים. ה'בן יהוידע' בגמרא בנדרים אומר שהסיבה לברכת שני הבנים, כפי שבירך בבא בן בוטא את האשה, היא, שאשה המקיימת את רצון בעלה מוכיחה בכך שהיא אכן אוהבת אותו, וכיון שהיא אוהבת אותו גם הוא אוהב אותה.

והנה, ממשיך ואומר ה'בן יהוידע', 'אהבה' בגימטריא 13, ופעמיים 'אהבה' היא 26, כמנין הוי"ה, שמו של השם ברוך הוא, וכשהבעל והאשה אוהבים אחד את השני, הקב"ה נמצא בבית זה, וגורם לכך שה'אהבה' הכפולה מביאה את ברכת שני הבנים.

את העצה הזו, לשמוע בקול הבעל, אני נותן גם לנשים שלא נפקדו בפרי-בטן. שהרי, אם בבא בן בוטא בירך את האשה שיוולדו לה שני בנים כמותו, כרוכה כאן ממילא גם ברכה לזרע של קיימא.

יעצנו לאשה לקיים רצון בעלה, למרות שהוא לא צדק בדרישתו. ומה קרה בסוף?

טבעה של האשה, שהיא עושה את רצון בעלה ומשתעבדת אליו כליל. כך פְּרָאָה האלוקים. ואם כך היתה תחילת יצירתה, הרי ברור שתווי-האופי הללו נשארו באשה גם בימינו אלה, ולא חלו בהם שינויים כלשהם, וגם אם נתקלים פעם באשה שאינה עושה רצון בעלה, יש לדעת שמדובר במקרה חריג, ובדרך כלל הסיבה לכך תלויה בבעל שאינו מתנהג כיאות כלפי אשתו.

כראיה לכך נספר שבכפר נידח בטרנסילבניה, במרחק שעת-נסיעה מהעיירה סטמר, נמצאה לא מזמן מצבה של אשה חשובה, ונוסח הכיתוב שהתגלה על המצבה הוא כדלהלן: 'פֶּנֶה האשה החשובה הניא פייגא בת ר' שמואל ע"ה, אשת ר' שלמה, אשה כשרה - תמיד עשתה רצון בעלה. כפה פרשה לעני, בניה ובני ביתה גידלה לתורה. נפטרה י"ב טבת, שנת שבי'.

הנה לנו אשה מהדורות שעברו (סבתו של מכובדנו הגדול, יב"ל"א הרב שמואל איצקוביץ), שבני ביתה מעידים עליה ברוות: 'תמיד עשתה רצון בעלה'. תמיד! ו'תמיד' פירושו, גם כשזה קשה, וגם כשהדברים אינם נראים לה. תמיד עשתה רצון בעלה!

דברי חז"ל חדורים בתודעתה

פנתה אליי אשה, סיפר הגר"י זילברשטיין, וסיפרה שבעלה מצווה עליה לעשות דבר שאינו עומד כלל במבחן המציאות. הוא רוצה שאעזוב את מקום עבודתי, וטוען שיש שם בעיות בצניעות, וכאמור - הדבר אינו נכון. אדרבה; מקום-העבודה הלזה מקפיד ביותר על כל ענייני הצניעות, ומציב גדרים וסייגים שאין במקומות אחרים.

האשה מספרת שגם רבנים שבדקו את מקום-העבודה, אשרוהו באופן מוחלט, כך שלטענותיו של הבעל אין כל סימוכין בשטח. ברם, הוא עומד בתוקף על דעתו ודורש שאשתו תעזוב את המקום לאלתר.

האשה באה אלינו ושאלה מה לעשות. היא סיפרה שדברי חז"ל על האשה הכשרה העושה רצון בעלה, חדורים היטב-היטב בתודעתה, ובכל הדברים האחרים היא מצייתת לבעלה, ומעולם לא קרה שהמרתה את פיו, אבל בדבר כל-כך קריטי, הקשור למקום העבודה שלי, וממילא לכל הפרנסת הבית, אני מרגישה שזה קצת מוגזם, אמרה.

זה טבעה של אשה יהודיה

שמעתי את הדברים, וגם אני התרשמתי שבעלה אינו צודק כלל, ובכל זאת יעצתי לאשה שתשמע בקול בעלה. וכי

עד כדי היו ההורים רחוקים, שכאשר הגיע הילד לגיל שלוש-עשרה, לא חשבו אפילו לערוך לו בר-מצוה, וגם לא דיברו איתו כלל על מצוות תפילין. הם הודיעו לו שיעשו 'יום-הולדת' שמח, ואפילו ידליקו 13 נרות ויתקעו אותם על העוגה הגדולה שיאפו במיוחד עבורו...

לקראת מסיבת יום-ההולדת יצאו האב ובנו לרחוב-העיר במלבושן הבירה, כדי לקנות לחתן יום-ההולדת מתנה יקרה, כְּנָפָה וְכִנָּה למשפחה עשירה כמותם.

הם עוברים חנות אחר חנות, וראה זה פלא; הילד שהיה בן-תפנוקים, אינו רוצה מאומה. כל המשחקים, ויתר המתנות שעמדו לפניו לבחירה בחלונות-הראווה, לא מצאו חן בעיניו.

עד שהגיעו לחנות יודאיקה... בחלון הוצגו לראוה חנוכיות, בתי תפילין, מזוזות, סידורים וחומשים, וכיוצא-באלה. הילד נעצר, ואומר לאביו שברצונו להיכנס לחנות זו, ולבחור בה את המתנה ליום-ההולדת.

האב מעקם את פרצופו, ומנסה לשכנע את הבן שאין לו מה לחפש שם כלל. אבל הילד מתעקש ועומד על דעתו; 'אם ברצונך לקנות לי מתנה שאני רוצה בה, היכנס איתי לחנות זו', אמר.

לאבא כמובן לא היתה ברירה, והוא נכנס לחנות היודאיקה. הם עוברים מוצר אחר מוצר, ולפתע נתקע הילד בחנוכיה ישנה-נושנה, שהיתה עשויה לא מכסף ולא מזהב, אלא מ...מקלות דקיקים, ואמר לאביו שהוא רוצה את המוצר הזה כמתנה.

מחיר עתק

מרב ריחוקו מענייני היהדות, לא ידע הבן שמדובר בחנוכיה בה מקיימים את מצוות ההדלקה. הוא קרא לה 'מנורה', אבל האב, שכאמור שנה ופירש, ידע שבנו בחר בחפץ-מצוה, ולא ידע מה ענין מצא בה.

הוא ניסה ככל יכולתו להניאו מכך, אבל הבן התעקש שוב, והודיע שהוא רוצה דווקא את המנורה הזו, בת 8 הקנים.

בלית-ברירה ניגש האב למוכר, ושאל אותו מה מחירה של החנוכיה. בתשובה, הפתיע בעל-הבית את האב ואמר שמוצר זה אינו עומד כלל למכירה. 'קיבלתי אותו מיהודי שהגיע מאושוויץ, ואינני יודע אפילו מי יצר את החנוכיה הזו. הנני מניח אותה בחנות לתפאורה גרידא, ואין ברצוני למוכרה', אמר.

אבל הילד התחיל לבכות, ואמר שהוא רוצה את החנוכיה הזו בכל מחיר... כשמוע המוכר את הדברים, נקב במחיר אסטרונומי, והאבא שהיה כאמור אדם עשיר, הוציא מכיסו את הסכום ורכש את מנורת-המקלות הללו עבור הילד.

כשהגיעו הביתה, ביקש הילד לשייף קמעה את המקלות הישנים מהם הורכבה החנוכיה. הוא נוטל בזהירות את 8 הקנים, ולפתע... מתפרק כל העסק. המקלות שהיו דומים יותר לקסמים דקים, נופלים האחד אחרי השני, ומכל 'המוצר יקר-הערך' שנרכש זה-עתה בהון עתק לא נותר מאומה!

הילד פרץ בבכי תמרורים, ואביו שמהר לחדור כדי לראות מה קרה, נדהם אף הוא לנוכח המראה. האב מתכופף לעבר הקנים שהיו על הרצפה, ולפתע הוא מבחין שמאחד מהם נפל פתק קטן.

חושיו של הילד נדרכו

האבא פותח את הפתק, קורא בו מספר שניות, ו...נופל מתעלף. אנשי הצלה המגיעים עד-מהרה לבית, מעוררים אותו

'ברגע האחרון החלטתי להסתובב ולהגיב'

עד כמה צריך ללמד זכות על כל תלמיד ותלמיד! אחד הת"ח ברמת אלחנן, המרביץ תורה בישיבה בבני ברק, מספר לנו שיום אחד, כשסיים את השיעור, ופנה לצאת מהיכל הישיבה, הוא שומע שאחד הבחורים קורא לו, אבל במקום לקרוא לרב בשמו, כמקובל, בהקדמת תואר 'הרב' וכו', הוא עושה זאת בסגנון 'פֶּסֶס...פֶּסֶס...פֶּסֶס'.

בתחילה חשבתי שלא להגיב כלל לאותו תלמיד, כדי לחנוך שאין זה מדרך הכבוד לקרוא לרב בצורה שכזו. אבל לאחר מכן החלטתי להסתובב, לראות מי הוא התלמיד, ולהגיב לו בחיוב.

כך עשיתי, הוא מספר, ומה גדלה תדהמתי כשהתלמיד עשה לי סימן כלשהו בגרונו. עד מהרה התברר לי שממש לאחרונה הוא עבר ניתוח קשה בגרון, ולא יכול היה לדבר כלל, ולכן קרא לרבו בצורה הנ"ל.

אם לא הייתי מגיב, התלמיד היה נפגע מאוד, ואם לא היה די לי ביסורים שעבר בגלל הניתוח, הייתי מוסיף לו כהנה וכהנה, ואומר הת"ח.

פלאי-פלאות: הילד רצה להיכנס רק לחנות היודאיקה

הקוד המוסכם על כל אישי החינוך בתקופתנו, הוא, שצריך לשמוע לילד, ולהאזין לו, וחלילה לנו מלבז לרצונותיו ודעותיו. להראות לו שאנחנו מגלים ענין בכל השאיפות והחוויות שהוא מביא עימו.

לשם כך יש להיאזר במידה רבה של 'סבלנות'! ואין מדובר במשימה קלה. כלל וכלל לא. סבלנות דורשת מהאדם השקעת משאבים ומאמצים רבים. אם לא יהא לנו ענין בדבריו, וברוב סכלותנו נחשוב שמדובר בדברי-הבל ושטויות שאין בם מועיל, גם אצלו תיווצר הרגשת ריחוק ואי-איכפתיות כלפי הוריו מחנכיו, וכשנבוא להורות לו דְּבַר-מה, הוא לא ישמע ולא יציית לנו.

בואו ונשמע סיפור מסמר-שֶׁצֶר המוכיח עד כמה אסור לנו ללכת נגד הילד. במקרה שיתואר כאן גררה אחריה ההאזנה-לילד את שינוי-חייה של כל המשפחה.

הגיע אלינו מכתב מאוסטרליה הרחוקה, שבה מתוארת התרחשות שאלמלא נכתבה שחור על גבי לבן אי אפשר היה להאמין שהעניינים התרחשו במציאות.

המדובר היה ביהודי עשיר שמר מצוות, אבל בשלב מסוים עזב את דרך היהדות רח"ל, והתפקד לגמרי. הוא נישא לאשה שגם היא היתה רחוקה מאוד מהמסורת, ונולד להם בן יחיד.

מעלפוננו, אבל הנה שוב הוא נופל ומאבד את הכרתו. כך כמה פעמים.

לאחר שחושיו שבו אליו, קורא האיש לבנו, מחבקו ומאמץ אל-ליבו, ואומר לו בבכי נסער: האם הינך יודע מה כתוב כאן, בפתק הקטן שנפל מהחנוכיה?

חושיו של הילד נדרכו עד למאוד, ואז מגלה לו אביו שבשתי השורות הבודדות שהיו בפתק מצא את כתב-ידו של אביו-שלו, דהיינו של הסבא של הילד - - -

הסבא, שנהרג על קידוש השם בשואה, כותב שם שכאשר הגיעו ימי החנוכה, הרכבתי לעצמי חנוכיה ממקלות דקים שמצאתי ליד הגיטו, וכיון שעוד מעט יוציאו אותנו להורג אני מבקש מאוד ממי שימצא את הפתק שיאמר עליי קדיש - - -

בשולי הפתק חתם הסבא את שמו המלא. הן, דהיינו אביו של נער הבר-מצוה, הכיר בשופי את חתימת אביו הקדוש שנהרג בשואה, וידע שמדובר בפתק אורגינאלי, ולא נותר לו אלא להזדעזע עד עומק נפשו - ולהתעלף - לנוכח גילוי ההשגחה-הפרטית שנצצו לגנז עיניו זה-עתה!

שרשרת-של-נסים

השלב הבא היה שהאבא פנה בעצמו אל הילד, והודיע לו שמהיום ואילך הם משנים כיוון בחייהם, ומתחילים לשמור מצוות. לא יתכן לעבור על אירוע כזה לסדר היום, אמר. ראינו כאן שרשרת של נסים פלאיים, שכולם יחד, וכל אחד לחוד, קונו מן השמים כדי לסייע בידינו לחזור בתשובה שלימה, הוסיף האב הנרגש.

הוא המשיך לחבק את הילד בחום, ואמר שהחוליות המרכזיות של שרשרת-הנסים באו לידי ביטוי בהתעקשות הבלתי-מובנת שלך להיכנס דווקא אל חנות היודאיקה, למרות שמעולם לא גידלנו אותך על ערכים אלה; וגם, שבניגוד לכל הציפיות הצבעת על החנוכיה הישנה הזו, ואחר-כך ביקשת לשייף אותה, עד שהתפרקה, והפתק ההיסטורי נפל מתוכה.

הרי כל שלב מתוך שרשרת האירועים הזו היה יכול שלא לבוא לעולם! אתה היית בוחר בחנות אחרת, וגם אם נכנסת לחנות היודאיקה היית יכול לבחור במוצר אחר, וגם לאחר שרכשתי עבורך את החנוכיה מי האיץ בך לשייף אותה, ובסופו של דבר גם הפתק היה יכול שלא ליפול!

ואם כל זה כן קרה, הרי שהיה בכך אות ומופת מן השמים להחזיר אותנו בתשובה שלימה לפניו יתברך - - -

להאזין לרחשי-הלב של הילד

האב ובנו, ועקרת-הבית, פנו אל הרב המקומי באוסטרליה וביקשו ממנו דרכי תשובה. ועכשיו הכל מצפים שנער הבר-מצוה - שלא ספק שוכנת בו נשמה מיוחדת - יגדל ויצמח לאחד מגדולי הדור. שהרי לא-לחינם עשה השי"ת כל-כך הרבה נסים לילד אחד!

ולענייננו, בפתיחת פרק החינוך בספר זה, ביקשנו להעיר את תשומת-ליבם של ההורים שלא לבזוז לרצונותיו של הילד. שהרי, אם האבא היה מתעקש ועומד על דעתו שאין לחתן יום-ההולדת מה לחפש בחנות היודאיקה, כל ההתרחשות הפלאית לא הייתה יוצאת אל הפועל.

האב והאם מחויבים להאזין היטב-היטב לרחשי הלב של כל ילד, ולהבין מתוכם מה הוא רוצה, ולאן ליבו נוטה. בוודאי שאין כאן הוראה שצריך למלא את כל שאיפותיו של החניך, אבל דבר אחד צריך להיות ברור: אי אפשר לבזוז למשאלת-הלב שלו.

האם חובה להשיב את הכסף?

בשולי המכתב שהגיע מאוסטרליה ביקש הרב המקומי להציג שאלה הלכתית שהעלה בפניו המוכר בחנות היודאיקה, לאחר ששמע אף הוא את הסיפור המרגש.

אני הרי מכרתי לו את המוצר בהון עתק, ועלה בדעתי שכיון שהתברר שאביו בנה את החנוכיה הזו, ועוד הטמין בה פתק, יתכן שהיא שייכת לאבי-הילד מדין יורש, וממילא לא היתה לי זכות לקחת ממנו כסף.

שאלתו של המוכר האוסטרלי היא, האם חובה עליו להשיב את הכסף? אה, איזה מוכר ירא-שמים יש אפילו באוסטרליה הרחוקה!

והתשובה היא, שאין הוא מחויב להשיב. את יתדותינו שמכנו על מה שהשיב מרן החזו"א זצ"ל להגאון רבי שלמה זלמן אולמן שליט"א, בהיותו בחור בישיבת פוניבז'.

ומעשה שהיה, כך היה. בתום השואה מצאו האמריקאים במרתפיהם של הנאצים ימ"ש רבבות ספרי קודש שהוחרמו, והיו שייכים ליהודים. הם ביקשו להשיבם לידיים יהודיות, וכך התפתח 'שוק-ספרים' במסגרתו הועברו ספרי קודש רבים לבתי כנסת ברחבי תבל.

יום אחד מגיע יהודי אל הבחור שלמה-זלמן אולמן (הלא הוא הדיין הוותיק והנודע, הגאון שליט"א, המרא דאתרא בשכונת 'משכנות' בבני ברק), ומביא לו ספר, ועליו חותמת של אביו, והיהודי שהביא את הספר דרש שהמשפחה תשלם עליו.

הגיע הבחור-החשוב לבית אולמן אל מרן החזון איש זצ"ל ושאל האם הספר לא מגיע לו מדין יורש. מרן זצ"ל השיב בשלילה, והורה שעל חפצי הנספים בשואה חל דין 'זוטו של ים', והחפצים הללו הם הפקר גמור, ואין בהם דין ירושה כלל.

לכן, גם על החנוכיה ההיא, חל דין זוטו של ים, כי הסבא התיימש ממנה, ולכן היא איננה שייכת למשפחתו, והסוחר שמכר אותה אינו צריך להשיב את הכסף.

ברגע שמסרתי לאבי את התפילין זוה הרכבת ממקומה

אחת הדרכים החינוכיות היעילות ביותר היא להעביר לילד את המסר באמצעות סיפורים מרתקים. הנסיון מוכיח שכל סיפור, אם הוא מועבר בצורה נכונה, פועל את פעולתו באופן מיידי.

ולמשל: בבתיים רבים, כאשר האמא מבקשת מאחד הילדים לסייע בדבר מסוים בענייני הבית, נשמעת התגובה: 'למה דווקא אני?... גם אם נניח שהילד 'עסוק' עתה בענייניו-הוא, כמובן שאין הדבר פוטרו מלעזור לאימו. אבל, לא תמיד יש בידינו את

הגאון רבי שלמה זלמן אולמן שליט"א שאל את מרן החזו"א

הרי ברור שאם הייתי אומר כך, לא הייתי עכשיו נמצא כאן
אתכם - - -

ומפני שקיימתי את בקשתה של אימי, ושמעתי בקולה, חל
עליי השפע הטוב של המצוה, והתקיים בי 'כי הם חיינו ואורך
ימינו'.

כך גם אתם, ילדיי החביבים, אל תסרבו אף פעם למה שאמא
אומרת, ואם היא מבקשת להוריד את הפח, או כל בקשה אחרת,
אל תִּמְנְעוּ מלקיים את דבריה.

אין לתאר ואין לשער את עוצמת ההשפעה שהיתה לדבריו
של האבא על הילדים. וכך בכל ענין שההורים מעוניינים להחזיר
בילדיהם, כדאי מאוד שיתכננו להעביר את המסר באמצעות
סיפורים. אין כמותם להשפיע על נפש הילדים הרכים.

ביקשתי מגיסי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שיברך את הילד, והוא בירך...

**לפנינו שאלה שהגיע ממלמד בת"ת, המוכיחה מצד אחד
על ישרותם וטוב-ליבם של התלמידים מחד, ועל מצבם
הכלכלי הגרוע של הוריהם מאידך.**

המכתב הגיע כאמור מאחד המלמדים שסיפר שיום אחד
ראה תלמיד שהגיע בנעליים חדשות. המלמד ביקש לעודדו
והחמיא לו על הנעליים היפות שקנו לו. לשאלת המלמד האם
היתה סיבה מיוחדת לכך שהוריו החליטו לקנות לו נעליים, השיב
הילד שאביו ראה שהוא מתנהג טוב, בבית ובחידוד, והחליט
לרכוש לו זוג נעליים.

לאחר כמה ימים הבחין המלמד בילד נוסף המגיע בנעליים
חדשות, אבל הפעם כששאל את התלמיד מדוע קנו לו את
הנעליים, שתק הילד ולא הגיב מאומה. במקביל הבחין המלמד
שהתלמיד הראשון, שקיבל את הנעליים מהוריו בשל התנהגותו
הטובה, כבר לא מגיע עם נעליו החדשות...

הוא ניגש אליו ושאל איפה הנעליים, והילד השיב בדברים
שגרמו להתרגשות רבה אצל המלמד. 'ראיתי את אחד החברים
שלי המגיע לחידוד בנעליים קרועות, וריחמתי עליו, והחלטתי
לתת לו את נעליי החדשות'...

עכשיו הכל כבר היה ברור. נעליו החדשות של התלמיד השני
לא היו שלו, אלא של התלמיד הראשון... איזה טוב-לב של ילדי
ישראל הכשרים והטהורים!

השאלה ההלכתית שהתעוררה היא, הרי בעצם מדובר בשני
'גנבים' קטנים... שהרי שניהם מתחת לגיל הפעוטות, והכסף שייך
לאביהם, ואם כן הראשון לא יכול היה לתת את נעליו לחברו,
ולשני היה אסור לקבלם. המלמד שאל, מה עליו לעשות, והאם
הוא צריך לנקוט בפעולה מסוימת, כדי למנוע את הילדים מגזל.

הבאתי את השאלה בפני גיסי מרן הגר"ח קניבסקי, שהשיב
שעל גיל כזה נאמר ש'אין בית דין מצווים להפרישו', וממילא לא
צריך לומר להם שום דבר. אולם, מאידך כתוב על הגיל הנ"ל
ש'מצוה להכותו', אבל במקרה שלנו צריך לנשקו... בגלל החסד
שעשה עם החבר.

בהזדמנות זו ביקשתי מגיסי שליט"א שיברך את הילד שנתן
את הנעליים לחברו, והגר"ח בירכו שיהיה גדול בישראל. אני
אמשיך לעקוב אחר התפתחותו של הילד בתורה וביראה, אמר
הגר"י זילברשטיין.

האפשרות 'לשכנע' אותו בכך. הוא ממשיך וממשיך לסרב, ואז גם
ההורים מתרגזים, והילדים בעקבותיהם, וה'חגיגה' התחילה...

הנני מכיר בית אחד של תלמיד חכם, שגם שם נשמעו מדי
פעם ההתחמקויות הידועות של הילדים בסגנון הנ"ל של 'למה
דווקא אני', עד שפעם אחת הכל נגמר, ואף ילד אינו מעז כבר
לומר את המשפט ההוא. היה זה בעקבות סיפור שסיפר האב
לילדיו.

לא המתינו עם הסלקציה

אשת הת"ח ביקשה פעם מאחד הילדים שיוריד את הפח.
זהו הגיב, 'אמא, למה דווקא אני'... גם כאשר קראה לשני,
ולשלישי, נשמעו תגובות דומות. הרביעי כבר היה 'מתוחכם'
יותר, וביקש מאימו להטיל גורל בין הילדים...

האב היה נוכח במחזה, והדבר כמובן לא מצא חן בעיניו. הוא
קרא לכל הילדים, ואמר להם:

אתם רואים את המספר הזה שצורב כאן על היד שלי? -
הלא כולכם יודעים שזה הוא הסימן שהייתי באושוויץ, לא
עליכם. עכשיו אני רוצה לספר לכם סיפור, ותשמעו טוב את כל
הפרטים.

כשהנאצים כבשו את הכפר שלנו, הם החליטו לא להמתין
עם הסלקציה עד להגעה לאושוויץ, אלא לבצע אותה כבר בכפר.
יחד איתם הגיעו גם שתי רכבות, האחת חנתה בצד ימין והשנייה
בצד שמאל.

כל היהודים תושבי הכפר הובלו אל מקום חנייתן של
הרכבות, ותנועת-ידו של המפקד הנאצי קבעה את גורלו של כל
יהודי. מי שהופנה לצד ימין, נשלח לעבודה, והצד השמאלי הכיל
את המוות.

כשהגענו, אימי ואבי וכל הילדים, אל הנאצי, עשה הארור
הזה סימן לאבי לצד ימין, ואימי וכל הילדים לשמאל. לא זה הזמן
לתאר את כל מה שעבר עלינו, בהיפרדנו מהאבא היקר, במיוחד
שהיינו משפחת מלוכדת מאוד.

כשהיינו כבר בתוך הרכבת, פתחה אימי את החבילה שלקחה
איתה מהבית, עם מעט הדברים שהיה מותר להוציא, והבחינה
לפתע שהתפילין של אבא נמצאות בחבילה.

בגלל המהירות והחופזה שבה נפרדנו, שכח אבא לקחת את
התפילין, ועתה הוא לא יוכל להניחם. אמא חשבה לרגע, ואח"כ
פנתה אליי ואמרה: 'כיון ששתי הרכבות עדיין עומדות במקומן,
אנא ממך, רון אל הרכבת השנייה, וְמְסוּר לאבא את התפילין,
וְחָזֹר אל הרכבת שלנו'.

אינני יודע כיצד היה לי אומץ לעשות זאת, כיון שהיתה בכך
סכנה גדולה. החיילים הנאצים עמדו בין הרכבות, וכל מי
שהסתובב שם היכוהו עד לאימה.

ובכל זאת שמעתי בקול אימי, ועברתי אל הרכבת השנייה.
לקח לי קצת זמן עד שמצאתי את אבי, ומה שקרה עכשיו קבע
את גורל חיי. ברגע שמסרתי לו את התפילין וביקשתי לחזור
לרכבת שבו היו אימי ויתר הילדים, החלה הרכבת שבה הייתי עם
אבי, לזוז ממקומה...

ומה קרה לבסוף? - מהרכבת של אמא והילדים, שבה הייתי
בתחילה, לא נותר אף אחד בחיים, ואילו אני ששמעתי בקול
אימי, ועברתי לרכבת השנייה, ניצלתי.

עכשיו תחשבו מה היה קורה אילו...

האבא פנה לילדיו, ואמר להם: עכשיו תחשבו מה היה קורה
אילו הייתי אומר לאימי 'אמא, למה דווקא אני'... אולי תשלחי
את התפילין לאבא עם ילד אחר'...

חיזוק

ומה אמרה האמא? - אני אוהבת אותו אהבה אמיתית!

לפעמים יוצר השי"ת בריאה מסוימת בעולמו על מנת לעורר אותנו, שניקה מוסר ונלמד מה ה' רוצה מאתנו. הנה לפנינו תמונה שפורסמה, ואפשר לקבל ממנה חיזוק רב.

ונקדים הקדמה קצרה. הגר"י זילברשטיין סיפר שנכנס פעם לבית אחד, "ובעל הבית ביקש ממני להישאר בחוץ כמה דקות ולא להיכנס אל תוך הדירה. כשניסינו לברר את עילת העיכוב, אמר לנו האיש שהתינוק התלכלך מאוד, ואף כלכל את כל סביבותיו, ובבית יש עתה ריח רע, עד שאין אפשרות לשהות בפנים".

כיוון שהאיש השיח בדברים אלה, ניצלתי את ההזדמנות, אמר הרב, והצגתי בפניו שאלה: הרי ידוע לנו שכל מה שברא האלוקים בעולמו, לא בראו אלא לטובת האדם; מדוע אפוא נבראה מציאות שכזו, של כלכל-תינוקות וריח רע המופץ על ידי כך? הלא דבר הוא!

והנה, המשיך הגר"י זילברשטיין לספר, ממש באותה עת הזדמן לי לעיין בספר הקדוש 'תומר דבורה', וראיתי שהוא מתקשה בשאלה זו, ומשיב על כך דברים נוראיים.

אמרתי לאותו יהודי, כדברי הקדמה, שצריך לשים לב לכך שהאדם היחיד שאינו מהסס לגשת אל התינוק הלז, גם כאשר הוא מלוכלך מכף רגלו ועד קדקדו, היא האמא. הנה אתה רואה שלמרות הריח הנודף מתינוקה, וגם אם מטבחה היא אשה 'פדנטית', נוגשת האמא אל הילד ומנקה אותו, רוחצת אותו מצוואתו, מחליפה לו את בגדיו שהסתאבו אף הם, עד שהיא עושה אותו כאדם חדש, מצוחצח ומבריק מאין כמוהו. ואז, לאחר שעשתה את המלאכה הקשה הזו, יבואו גם כל האנשים האחרים ויפיגנו את אהבתם אליו, יחבקוהו וינשקוהו.

עכשיו, הבה נתבונן. הרי ידענו שטומאת העוונות וחלאתם גדולה ועצומה לאין ערוך מזוהמתו של התינוק הלז, וגם אם ימרח החוטא את עצמו בתמרוקים המעדנים את הבשר, עדיין נחשב הוא לאדם 'מלוכלך' ומזוהם מאין כמוהו. ולמרות הכל מוכן הקב"ה לטפל בו, כאהבת אס לתינוקה. הרי אילו פינו מלא שירה כיס ולשונו רינה כהמון גליו, אין אנחנו מספיקים לשבח ולהלל את בוראנו על האהבה הגדולה הזו שהוא רוחש לנו!

ולא נבראה בריאה זו של הכלכל המגיע מן התינוקות, אומר ה'תומר דבורה', אלא כדי ללמדנו את חסדיו של הקב"ה עמנו, שלמרות הכלכל הגדול המגיע מן החטא, הוא מוכן – באהבתו ובחמלתו עלינו – לרחוץ ולנקות אותנו, כמו שכתוב (ישעיה, פרק ד' פסוק ד') "רחץ ה' את צואת בנות ציון", כאותה אמא, שלעולם אינה מואסת בבנה, ותמיד-תמיד תהיה מוכנה לרחצו ולנקותו.

'אותו אני הכי אוהבת', אמרה האם

זה גם מה שאפשר למצוא בתמונה שלפנינו, שנלקחה מתוך דיווח שפורסם על התינוק שנולד עם מום נדיר, כשמוחו גדל בתוך חלל האף. לא פחות מזה! המוח נמצא בתוך האף! אימו גוללה את תחושות האימה המשתקות כל מי שנפגש עם תינוקה ברחוב. 'כשזרים עוצרים אותי ברחוב ואומרים לי שהוא מכוער, זה שובר את ליבי'. אבל המשפט הבא שהוציאה האם מפיה, ישרש לקח-מוסר עבורנו. 'בשבילי, התינוק הזה מושלם. לא חסר לו מאומה', אמרה האם, והוסיפה: 'לעולם לא אחדול מלאהוב אותו, אהבה אמיתית, אהבה שאינה נוגעת בדבר'.

אה, איזה דיבורים! ממש הדיבורים היוצאים מפי השי"ת, האוהב אותנו אהבה ללא מיצרים, ומוכן לרחוץ אותנו מהכלוכים המקיפים אותנו! כנשר יעיר קינו, על גזליו ירחף.

מרן החזו"א מעורר לא לעשות מתח מתפילה

בכרך החדש של החזו"א שיצא לאור, מובא שיש לשים לב מאוד שהתפילה לא תתבצע מתוך לחץ ומתח, 'מושגים מקובלים' בתקופתנו...

עמידה-בתפילה צריכה להביא את האדם לשמחת אין-קץ, ואם הוא עושה זאת מתוך הרגשה כפייתית, אפשר ללמוד מכך שהוא אינו יודע פרק במושגי תפילה.

בכרך החדש של ספר 'חזון איש' שיצא לאור בתחילת חורף תשע"ו, מובא בסימן שצ"ח מכתב ששלח מרן החזו"א לאדם שסבל מעודף-מתח והעביר את המתח הזה גם אל התפילה. הדבר התבטא בהשתפכות מיותרת שנועשתה על ידו בעת שעמד בתפילה לפני בוראו.

וכך כותב לו מרן: 'מכתבך הגיעני, כשם שמייעוץ יפה כך רובן קשה, ומתיחות יתירה אינה מן המידה. ולכן עצתי כי רק פעם אחת בשבוע הינך רשאי לעבוד עבודה שבלב זו תפילה בהשתפכות הנפש, ושאר התפילות לערך אמצעי (דהיינו, שהתפילה תראה אצלו באופן רגיל, לא בהשתפכות). ומ"מ לא למהר ולעשות כתפילת קבע, פעם אחת בשבוע נכון לקבוע יום אחד בכל שבוע – כדי שתהא הכוונה יותר רצויה'.

יצירת מתח בתפילה הוא דבר כל-כך שלילי, עד שהחזו"א מורה לו לעשות זאת רק פעם אחת בשבוע! לא יותר!

אם תפילת פרעה היתה מתקבלת, קל-וחומר שכל יהודי יכול לפעול נוראות בתפילתו!

אחד הדברים המונע אותנו מלהשקיע את כל הכוח בתפילה לפני השי"ת, הוא, שהאדם מחשיב את עצמו כבלתי-ראוי לעמוד ולהתפלל. וכי הקב"ה ישמע לתפילתי? מה אני ומי אני?

עד כמה הדבר הזה אינו נכון אפשר לראות בפרשת 'וארא', שבה מצווה הקב"ה את משה רבינו (שמות, פרק ח' פסוק ט"ז) 'השכם בבוקר והתייצב לפני פרעה, הנה יוצא המימה'. ואומר המדרש במקום (שמות-רבה, י"א א'): 'היה פרעה רוצה לעסוק בתפילה; אמר הקב"ה למשה, עד שלא ייצא – לך והתייצב לפני'. דהיינו שפרעה הרשע השכים כדי להתפלל לפני ה', שיציל אותו מהמכות, ואם היה מצליח להתפלל – היו התפילות מסייעות בידו להינצל מן המכות. ולכן, שלח ה' את משה כדי שימנע את פרעה מלהתפלל. קל-וחומר, בן-בנו של קל-וחומר, שכל יהודי, יהיה באיזה מצב שיהיה, יכול לפעול בתפילתו את הדברים הנשגבים ביותר.

מעמד מרומם היה בחדרו של מרן הגר"ח קניבסקי, בביקורו של המלך האפריקני, כשהגר"ח בירך 'שנתן מכבודו לבשר ודם'

מלכה אצל האדמו"ר מ'מבקשי אמונה' שקירב אותו ושוחח עמו ארוכות. בהיותו בחצרו של הרבי התרשם המלך מאוד מדברי התורה ומהשירה העריבה של החסידים, ואחר כך הגיע יחד עם הרב עשור לביקור מיוחד אצל מרן שליט"א. בביקור השתתפו גם מ"מ ראש העיר הרב אברהם רובינשטיין וסגן ראש העיר הרב מנחם שפירא.

השאלה הראשונה ששאל שר התורה את המלך האפריקני, היא, האם יש לו סמכות בארצו להרוג בני אדם? כשהמלך השיב בחיוב, והקרא להגר"ח את הכתר אותו הוא לובש במדינתו, קם הגר"ח ממקומו, לבש את הכובע וה'פראק', ובירך בכוונה גדולה, ובשם ומלכות, את הברכה 'שנתן מכבודו לבשר ודם'.

השליט סיפר לרב שהוא רוצה להתקרב לעם היהודי, ולקרב איתו מיליוני אפריקנים, שלפי המסורת שלהם הם נמנים על בני עשרת השבטים.

המעמד גילה לי פירוש חדש בפסוק 'בי מלכים ימלוכו' (תהלים, מ"ה ב'), אמר רבנו הגאון המרא דאתרא שליט"א. הפסוק אמנם מוסב על השי"ת, אבל אפשר גם לפרשו על מרנן גדולי התורה, ופירוש המלים מעתה, יהיה כך: 'בי' - דהיינו בחדרי, 'מלכים ימלוכו', שהמלכים הרוצים למלוך באים אליי, לביתי ולחדרי, לקבל ברכה.

אלה ששהו בעת הביקור בחדרו של מרן שליט"א, העידו שהיתה לו שמחה גדולה על האפשרות שניתנה לו מן השמים לברך את הברכה הנדירה. אכן, שנתן מכבודו!

מי שרצה לראות את כבודם של חכמי התורה, גם בתקופתנו, היה צריך להיות בחדרו של מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, בעת שהמלך האפריקני שחום-העור שהיה שם.

המחזה היה מרומם מאוד. שכן, על מלכי אומות העולם שביקשו ברכה מגדולי הדורות - כבר שמענו (כמדומה לי, ציון הגר"י זילברשטיין, שגם מלכת-אנגליה ביקשה פעם ברכה ממרן הגר"ע יוסף זצ"ל, בעת שביקר בארמונה); אבל שהמלך יבוא בעצמו לחדרו של גדולי-הדור, עדיין לא שמענו, ולא רק בדורנו.

במשך שנים מבקש מרן הגר"ח שליט"א לברך את הברכה הנדירה 'שנתן מכבודו לבשר ודם', הנאמרת על מלכים, ולא היה באפשרותו לעשות זאת, שכן היכן אפשר למצוא כיום מלך שבכוחו ובסמכותו להרוג אנשים שאינם סרים למרותו? - ביקש הגר"ח לברך, ולא יכול, עד שמלך מלכי המלכים זימן לו מלך שיבוא אל מעונו ברחוב רש"ם.

בימים אלו שוהה בישראל המלך היי, שליט אפריקני ברפובליקת טוגו המכהן כאחד ממלכי היבשת. הוא הגיע לישראל על מנת ללמוד על אורחות היהדות.

לדברי מקורביו, נמצאים תחת הנהגתו מיליוני אנשים, הנחלקים לשבטים ומגזרים שונים.

המלך היי הגיע לביתו של מרן שליט"א יחד עם הרב דניאל עשור, המלווה אותו בארץ ומראה לו את יופי היהדות. בין היתר השתתף גם ב'שיש' מלווה-

שולט על מיליוני אפריקנים. המלך בשיחה עם מרן שר התורה שליט"א